



MŪSU KELIAS

Lietuva
Tėvynė
mūsų...

LITHUANIAN NEWSPAPER „OUR WAY“

AUTHORIZED BY EUCOM HQ, CIVIL AFFAIRS DIVISION

Nr. 66 (178) IV metal

LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS, IŠEINĄS DUKART SAVAITĖJE

Dillingen/D., 1948 m. lapkričio 20 d.

Lapkričio 23-ji

Trisdešimties metų tarpas šian dienai skiria mus nuo anos lapkričio 23 d., kada buvo paskelbtas pirmasis įsakymas atgimstančiai Lietuvai, kuriame, be to, dar reikėjo ir jos kūrėjų savanorių bei Vyčio Kryžiaus kavalierių metinės. Ir tikrai, naudodamiesi taip brangia kaina pirktos laisvės vaisiais, negi galėjome neprisiimti tų, kurie narsia savo krūtine, vėliau papuošta garbingiausiu Vyčio Kryžiaus žymeniu, atrėmė skalčiumi gausenių priešių puolimus arba buvo gyvi liudininkai žygių savo kovos draugų, kurie Tėvynelį ir būsimosios kartos paauguko savo gyvybę.

Su Nepriklausomybės paglemžimu nebeteko ir Lapkričio 23-ji savo išorinio iškilmingumo. Dabar nebeskamba sostinėje ir įgult miestuose kariuomenės paradų maršai ir karių žygio dainos, nebeskendi Lietuva trispalvėse, kaip seniau būdavo tokiomis progomis. Tačiau išorinis iškilmingumas tai dar ne viskas. Jis daugiau primena puošnų, išelginį rūbą, todėl ir negaltingai engdamas okupantas lengviau užgnaužia jį, negu pačios tautos sąmonę, jos ryžtą pasilikti ištikimai savo sentėvių kurtoms laisvės tradicijoms, kurios kaip nemirtingas kraujo balsas persiduoda iš kartos į kartą. Ir jį, toms tradicijoms visuomet buvęs ištikimas lietuvius karys, gimtąją šalį užgriuvusio nelemtojo metu, nebe parodoja, bet tvirtai suspaudžia rankose ginklą ir vėl pasuka Vyčio Kryžiaus kavalierių keliu. Taip visas kraštas šiandien yra virtęs kovojančia Lietuva. Žūt ar būt — tai dabar vedamos likiminės kovos šūkis. Jis diena iš dienos apvainikuojamas nuostabesniais darbais ir laimėjimais, kurie tegali tik artinti išlaisvinimo dieną ir kurių garas prasiskverbia pro akliniausius uždarus — nuaidi plačiai ir toli, atspindėdamas pagaliau ir šio laikraščio puslapiuose. Ir visame tame garse mes lengvai atpažįstame savąjį kovojantį brolių, nes tik jis vienas temoka išverti tiek, kiek šiandien iš jo pareikalauja pernelyg sunkios naštos spaudžiama gimtoji tėvų žemė.

Kai tėvynė pavojuje, piliečiams nebėra teisių, jiems belieka tik pareigos. Tėvynėje pasilikusieji tatal žvental ir be atvangos vykdo jau keletą metų. Lygiai tą patį turėtume įsikelti ir mes tremtyje, nors ir negalėdami medžiaginių ginklų paremti sau ir mums laisvę kovojančio Lietuvos kario. Mūsų pareiga laukia pildoma visais kitais mums prieinamais būdais, tačiau toms pat sąlygomis: bendrasis interesas — aukščiausias meniškojo! Mūsų gimtoji tėvų šalis tepriklauso tik mums, kaip ir mes jai. Ji šaukia grįžti mus, mes svajojame ją. Neturėtume nieko galėtis, kad tik išvargę vėl palieštume ją. Ir kai ramia širdžia galėsime pasisakyti, jog viską, kas mūsų galioje, atlikome, kad tinkamai pasiruoštume grįžti į ją ir tenai produktyviu darbu atpirkti tremtyje sugaištą laiką, kad kaip reikiant įprastinėje savo kaip politinių emigrantų misiją ir tuo pačiu artinome pergalę Tėvynėje kovojančiam broliui, — tik tada galėsime taris tinkamai pagerbė ir Lapkričio 23-sios didvyrių — Lietuvos karių.

M. Zubrys

SUDARYTAS VAKARŲ UNIJOS GYNYBOS ŠTABAS

Iš Paryžiaus pranešama, kad Vakarų gynybos pajėgos, vadovaujamas feldmaršalo V. Montgomery, įsteigia vyr. būstinę 35 mylias nuo Paryžiaus Fontainebleau. Štabas, sudarytas iš 320 karininkų, kurie gyvena netoliese viešbučiuose. Jie planuos visų penkių kraštų sausumos, jūrų ir aviacijos karines pajėgas, jei jie taps agresijos auka.

Nesikeičia JAV užsienio politika

Reikšmingi prez. Trumano pareiškimai. Tebeieškoma Berlyno krizės sprendimo. Vokiečiai siūlosi bendradarbiauti. Tolim. Rytai pavojuje

Jungtinių Amerikos Valstybių prezidento perrinkimas tolimesniems ketveriems metams pasaulyje sukėlė ne tik daug spėlojimų, bet iki tam tikro laipsnio ir nerimo. JAV po šio antrojo pasaulinio karo tapo vienu galingiausių kraštų ne tik ekonominiame, bet ir politiniame srityse ir todėl nuo vienokio ar kitokio jos politinio posūkio pareina daugelio kraštų, o gal ir pasaulio likimas, ypač tol, kol Amerika atominių ginklų yra monopolistė. Nerimą padidino ir tas faktas, kad prezidentas Trumanas tebeatostogauja ir dar neskelbia savo politinio credo. Tačiau jo pirmoji porinkiminė spaudos konferencija leido demokratiniam pasauliui lengviau atsikvėpti ir išsklaidyti susikaupusį nerimą. Prezidentas Trumanas per šią konferenciją aiškiai pasakė, kad J.A.Valstybių užsienio politika ir toliau pasiliks nekeičiama. Vadinais, iki šiol vestoji užsienių reikalų ministerio p. Marshallio linija santykių su Rytų bloku pasiliks galioje ir kad nebus grįžta prie patalimų. Tai svarbus pareiškimas. Užsienių politikos testinumą patvirtino paskirdamas respublikonų ats. J. Dulles J.Tautų deleg. pirm-kū.

Prezidentas Trumanas, kaip žinotais, iškvėpė laikinai susikaupusią iki įtempimo atmosferą ir virš Berlyno. J.Tautų visuotinio suvažiavimo prezidento dr. Evatt ir J.Tautų

generalinio sekretoriaus Trygve Lie atsisaukimu į keturis didžiuosius dėl Berlyno krizės likvidavimo buvo laukta, kad gal ir čia kas nors naukta įvyks, tačiau prez. Trumanas ir šiuo klausimu pasisakė taip, kaip

PABALTIJYS VĖL MINIMAS JUNGTOJE TAUTOSE

Pietinės Afrikos delegacijos pirmininkas p. Eric Louw Jungt. Tautų patikėtinųjų komitete paklausė Rusiją, kodėl ji Rytprūsių, rytinės Lenkijos ir Suomijos dalies nepaveda JT patikėtinųjų tarybai, kaip tai numatyta JT Chartoje. „Ir kaip gi yra su Lietuva, Estija ir Latvija?“, paklausė p. Louw Jungt. Tautose. Jei Rusija norinti JT Chartos 77 str. taikyti kitur, kodėl gi jo netaikanti pati sau? (Reuter)

sveikas protas ir demokratinis pasaulis laukė: Berlyno ir Vokietijos klausimu Amerika negali vesti jokių pasitarimų su Sovietais tol, kol Sovietų Sąjunga netelsėtai įvestos blokados nenuims. Šis prez. Trumano pasisakymas taip pat teigiamai nutelkė Vakarų Europą.

Berlyno krizę likviduoti pastangos ir toliau tęsiamos. Du didieji J.Tautų pareigūnai vėl apeliuoja į didžiuosius, kad esamoji krizė ne-

persimestų į karštąją būklę. Saugumo Tarybos pirmininkas dr. Bramuglia tariasi su „neutraliaisiais“ ir ieško patenkinamo sprendimo. Pagal Deną, esą paruoštas planas Berlynui įvesti sovietinę valiutą. Šį planą paruošęs New Yorko teisininkas ir jau esąs išdalytas didiesiems susipažinti. Jei jis būtų priimtas, tada abi pusės turėtų stengtis paruoštą planą įgyvendinti, o jo vykdymą prižiūrėtų Saugumo Tarybos sudaryta komisija. Ar šis antrasis žygis ras atgarsio Vakarėčiuose, kol kas neaišku, nes tiek britų, tiek prancūzų vyriausybės aiškiai pasisakė, kad kol Berlyno blokada nenuimta, tol derybos nėra galimos.

Turint galvoje Sovietų panaudojamas priemones savoje zonoje — karinių formacijų organizavimą, magistrato valdininkų atleidimą, naujų „kenkarčių“ įvedimo parėdymą, — sunku tikėti, kad Vokiečiai nesuprastų sovietinių tikslų, nebent tai reikalauja „Briuselio pakto“ gynbos komitetas, „žinodamas savo dabartinį pajėgumą. Jei Berlyno klausimu ir bendra užsienių politikos linija tarp Vakarų galybių iki šiol nepasireiškė dideliu disonansu, tai Vokietijos ūkinio ir politinio atkūrimo reikalu mes jau pasigendame to vieningumo, kuris reikalingas raudonojo slibino grėsmingumo akivaizdoje. Vokietijos ūkinis atkūrimas,

kaip ir praeitą kartą minėjome, siejasi su naujomis apiracijomis, dažnai priešingoms Prancūzijai ir gal net visiems Vakarėčiams. Pirmoji reakcija išliko dėl Vokietijos Ruhrro srities pramonės — anglies ir plieno — valdymo. Tai sritis, kuri vokiečių ne tik maitina, rengia ir civilizaciją kuria, bet sukelia karinius jausmus ir kartu apsiginklavimą, o tada jau vėl Vakarų Europa pradeda gyventi nerimo ir grėsmės dienas. Dėl gen. Clay pareiškimo, kad, kaip Dena praneša, Ruhrro srities klausimas jau užbaigtas, pietu stojasi ne tik Prancūzijos vyriausybė, bet ir gen. de Gaulle, kuris pareiškė, kad jis jokių dabartinių nutarimų nepripažins, kai ateis prie valdžios vairo. Ši baimė nemažėja ir raudonojo mario akivaizdoje.

Daily Mail vedamajame nurodo, kad Vakarų Unijos sudarymas ir karinės vadovybės paskyrimas sudominė vokiečių politikus, kurie sakosi, jog 1) būsimoji Vakarų Vokietijos vyriausybė turėtų būti ten atstovaujama ir kad 2) Vakarų Vokietijai būtų leista sudaryti armiją, kuri „dalyvautų Vakarų Europos gynboje“. Pažadai vylioja, nes Vakarų Unija, nors ir turi vyr. gynbos vadovybę, bet yra dar be pakankamos kariuomenės. Vokiečių ginkluotos pajėgos tikrai būtų naudingos. Centro partijos kalbėtojas p. K. Specker ir kiti mano, kad Vokietija turi daug vyrų, tik kyla klausimas, kas juos valdys — Rytai ar Vakarai, rašo Daily Mail. Tokios vokiečių sugestijos vieniems teikia vilties, o kitus gėsdina, ir todėl Londone Ruhrro srities klausimu posėdžiaujanti komisija neišleidžia iš galvos, reik manyti, visų tų sugestijų ir galimų ėjimų, ypač kai Sovietai jau formuoja dalinius, nors ir policijos vardu, tačiau paneigdami Potsdamo nutarimus. Londone parlamento debatuose šis klausimas jau diskutuojamas.

Tarptautinė įtampa padidina ne tik įvykiai Europoje, bet ir Tolimuosiuose Rytuose, Kinijoje. Amerikiečiams įsakyta Kiniją aplieisti. Kovos prie Sučiao vyksta su didele įtampa, su daugybe aukų. Kinijos galva Čiankašas laiku kreipėsi į prez. Trumaną pagalbos, greičiausiai ginklų ir maisto. Amerikiečiai savo laivyno vienetų pastiprinę, pasiųsdami 1.000 karių, kurie greičiausiai padės evakuoti amerikiečius, nes komunistams slenkant gilyn, susidaro pavojus patekti raudonųjų globon.

Amerikiečių išvedžiojimais, Kinijos atsidūrimas komunistų rankose kurį metą tiesiogiai negrėstų Amerikai, bet netiesiogiai, tur būt, jau atsilieptų.

Kad ir kritiška padėtis Kinijoje, tačiau Vakarų pasaulis kol kas nerodo didelio susirūpinimo, nors ir seka įvykių raidą.

J. Aras

Paskutinės aktualijos

— JAV delegacijos JT pirmininku prez. Trumanas paskyrė J. F. Dulles. Ministeris Marshallis skrenda į Washingtoną svarbiems pasitarimams.

— Marš. Tito Ljubljanoje pasakė svarbią kalbą, kreipdamasis į viso pasaulio suverenines valstybes ir kviesdamas jas tarpusavyje išspręsti svarbiąsias problemas. Marksizmo ir leninizmo doktrinos vienos pačios esančios nepajėgios šioms problemoms patenkinamai išspręsti.

— „Ką padarė anglo-amerikiečiai“, pastebėjo gen. de Gaulle trečiadienį savo kalboje Ruhrro klausimu, „yra tai painiausias sprendimas šlame amžiuje“. Jeigu būslas atstautas Reichas su visa savo galybe ir egoistiniais planais, tai Prancūzija nedalyvausianti Europos Unijoje,

Sprendžiamas Kinijos likimas

Po to, kai Mandžūrija atsidūrė komunistų rankose, kai vyriausybinių pusėje prasidėjo nusivylimas karine nesėkme ir ekonominiu gerbūviu, JAV taip pat atkreipė dėmesį į Kinijos politinę padėtį, nes su jos ateitimi siejasi Rytų kraštų likimas ir kartu JAV pozicija. Kinijos vyriausybė tikėjosi sulaukti prezidento Dewey. Jie manė, kad respublikininkai atkreips linksmesnę vėdo pusę į 400 milijonų tautą, kuri būtų geriausia amerikiečių gėrybių vartotoja. Bet to neįvyko. Demokratai ir toliau pasilieka prie vairo ir nerodo pakankamo dėmesio, nors visai iš akių neišleidžia artėjančio kracho ir kartu grėsmės.

JAV senatorius (resp.) Bridges reikalauja, kad prezidentas Truma-

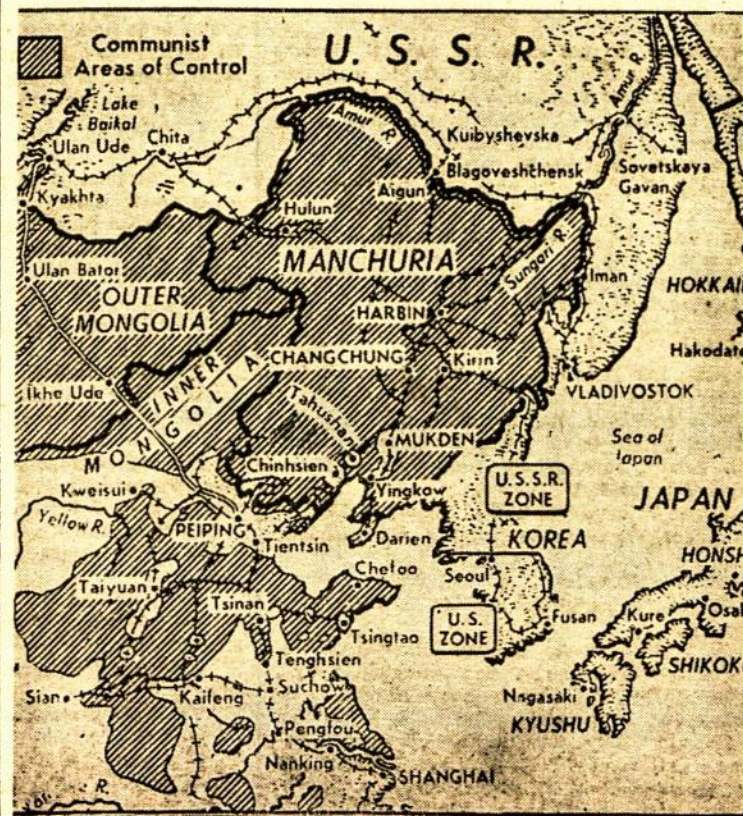
nas šauktų specialią kongreso sesiją Kinijos klausimui aptarti. Pagal jo samprotavimą, jei Kinijai nebus suteikta efektyvi parama, ji visa galinti afsidurti komunistų rankose. Šitie komunistai, kurie slenka iš šiaurės, sako senatorius, nėra paprasta patriotų grupė, bet yra vadovaujama Kremliaus ir priklauso pasauliniam komunistų sąjūdžiui. Paskutiniu metu vyriausybiniams pasisekė vieną stambų mūšį laimėti, bet padėtis daug nepagerino, nes komunistai turi milijoninę armiją.

Dėl Kinijoj esamos padėties NYHT pašventė vedamąjį, kuriame nurodė komunistų pavojų visai Kinijai. Nors vyriausybė turinti didelius kariuomenės kiekius ir net gerai ginkluotus ir valdo vis dar ma-

žiausią 1/3 visos Kinijos, tačiau neaišku, kaip ji pajėgs apginti savo kraštą nuo raudonųjų. Laikraštis pastebi, kad kiniečių moralė esanti labai smukusi tiek pietuose, tiek vakaruose ir todėl, nežiūrint jos kariuomenės, resursų ir JAV pagalbos, vyriausybės pasipriešinimas negalės tįsti ilgai. Skamba minoriškal. Jei 400 milijonų taps Kremliaus įraikiu Tolimuosiuose Rytuose, grėsmė persiduos ir į Indiją bei kitas Vakarų Europos kraštų dominijas bei kolonijas.

NYHT rašo, kad šioje tamsioje situacijoje, kada gresia Kinijai patekimas į raudonųjų rankas, JAV yra labai svarbu turėti savo įsitikinimą, kad Kinija sudaro vieną penktadali pasaulio gyventojų, kurie gali būti naudingi Sovietų Sąjungai. Kinija yra mažųjų ūkininkų kraštas. Žemė apdirbama pačių žmonių — vyrų ir moterų, kurie neįstengia nusipirkti net batų. Joje maža prekybos ir dar mažiau pramonės. Anglies ir vandens jėgos neišvystytos. NYHT pastebi, kad „net jeigu visi kinal entuziastiškai taptų rusų sąjungininkais, kas sunku patikėti, kraštas tiesiogiai negrėstų Amerikai dar daugelį metų, gal net visą generaciją.“ Šitas pareiškimas tur būt leis lengviau suprasti, kodėl amerikiečiai neslaima rimtos pagalbos teikti Kinijai. Toliau laikraštis jau primena, kad daug rimčiau komunistinė Kinija grėstų netiesioginiu būdu, perkeldama savo idėjas į pietinę Aziją. Laimėje Kinijoje komunistai tikėtų, jog jie laimės pietinėje Amerikoje ir gal Europoje. Išvirtinus komunistams Azijos kraštuose, rimtos pasekmės būtų jau Amerikai bei Amerikos draugams Europoje ir kitur.

Laikraštis, priminęs Kinijoje išsiskojusią tradiciją ir vietos patriotizmą, nurodė, kad komunistams būtų sunku įkurti policinę valstybę, bet jos patekimas komunistams vistiek turėtų didelės įtakos šiuo metu, kada tarp Sovietų Sąjungos ir JAV vyksta įtempimas. Vedamasis baigiamas priminimu peržiūrėti JAV politiką Kinijos atžvilgiu, žvelgiant į perspektyvą ir esamą įtampą padei. (44)



Po metų darbo — namai Anglijoje

Laiškas iš Anglijos

Juo toliau, juo mažiau tremtinių spaudoje rašoma apie lietuvius Anglijoje. Nesidomima, atrodo, ir tolimesnė emigracija į šį kraštą, kai atsiveria didesnės galimybės į JAV, Kanadą ar Australiją.

O tačiau idomu pažymėti džiugus faktas, jog kai kurie lietuviai po metų darbo nusipirko namus Anglijoje. Tiesa, kai kuriems reikės ilgesnį laiką išsimokėti, tačiau šandien jie — namų savininkai ir nebeprašo kitų malonės.

Namai pragarai, be jų negerai...

Kodėl taip skubama įsigyti savus namus? Ne jau neturima kur pinigų padėti?

Ne, su pinigais Anglijoje nėra lengva. Viengungiai, ypačiai dirba tekstilėje, turi nepaprastai spausčius, kad galėtų kokią svarą savaitėje sukaupyti. Tačiau tokį sprendimą pasakubina paprasti vargai ir rūpestiai su kambariais.

Anglijoje — tiesiog kuriozaiška — lengviau surasti tuščius namus, paskirtus pardavimui, negu išsinuomoti kambarį. Apie viso butą nuomą kai kuriose vietose galima tikėtis svajoti.

Ypačiai sunku šeimoms su mažais vaikais. Kai tik namų savininkas pamato, kad šeima yra su mažais vaikais, — labai mandagiai atsispašo ir užtrenkia duris. Jei kuris iš įsileidžia tokią šeimą, — vaikų tiesiog neįmanoma apginti nuo šeiminių barnių: jie triukšmą kelia, jie sienas arda, jie nemandagūs, jie šiošie ir tokie.

Nemažų sunkumų turi ir viengungiai. Jie, pagal šalies papročius, išsinuomuoja tik lovą nakčiai, laisvu gi metu turi glaustis prie šeiminių sėdimajame, kaip čia vadina, kambariye. Svečių problema tokiu atveju pasidaro tiesiog neišsprendžiama.

Dėl to, kas tik gali, — stengiasi įsigyti bet kokią namelį, teisingiau gi — butą. Ypačiai sumanūs ir iniciatyvūs tuo atžvilgiu lenkai ir ukrainiečiai.

Už 150 svarų trys kambariai

Bradforde jau net keli lietuviai įsigijo nuosavus namus.

Einu aną kartą gatve, o pro šalį žygiuoja p. J. Dirgintinis su žmona. Jie ne pasivaikščioti sumanę, o nusipirkti trijų kambarių butą už 150 svarų.

Aplankau vieną vakarą juos nuosavame bute. Apačioje erdvus kambarys, šalia jo mažutė virtuvėlė, antrame aukšte — du miegamieji. Ir visos malonumas — be jokių išsimokėjimų — už 150 svarų.

Lietuviai darbštūs ir tvarkingi žmonės: tuojau atremontuoja visus kambarius, įsiveda elektrą (lig šiol seni gyventojai naudojo dujas), susitvarko, nusiperka baldų.

— Dabar nors ramu, — sako, — nereikia žiūrėti šeiminiško nuotikos. Susitvarkai, kaip nori...

Ir patiems naujiems šeiminiškams ramu, ir džiaugsmas dviems lietuvaitešms, kurios lig šiol nuo darbo vietos už kelių mylių gyvena. Dabar jos gyvena pas savo tautietį, o iki fabriko — keturios minutės kelio (buvo gi 1 val.).

Už 750 svarų karališkas butas

Vakar aplankiau kitą lietuvių — p. A. Švitra, kuris ką tik persikėlė į nuosavus namus. Namai kainavo 750 svarų; 200 sv. reikėjo iš karto sumokėti ir toliau kas mėnuo maždaug pusketvirtą svoro (atskiras kambarys čia kainuoja maždaug 1 sv. savaitę). Kaip gi tie namai atrodė?

Priekyje mažas darželis ir mūrinė tvorelė. Taipgi nedidelis kiemelis su sandėliukais iš kiemo pusės.

Tik įėjus į vidų, atsideri koridoriuje. Iš jo vienerios durys į rūšį, padalintą į dvi dalis: tai skalbykla ir maisto sandėlys. Kitos durys veda į erdvią virtuvę, kur dega židinis ir verda vakarienė specialiai įsigytoje dujų krosnelėje. Dar dvejios durys iš koridoriaus veda į du atskirus salonus, palyginti, erdvius ir patogius. Antrajame aukšte du dideli miegamieji, o trečiajame mažesnis. Be to, yra vonia, tualetas ir mažas, šiltas kambarėlis, kuriame įsikūrė vaikų išlaikoma moteris lietuvė (p. Plienaitienė).

Tačiau dar ne viskas: laiptais užkopus į trečiąjį aukštą, atsideriama vadinamoje atikoje. Tai erdvus kam-

barys pačioje pastogėje; šviesa gi eina pro langą, įmontuotą stoge. Čia galima išrengti gerą miegamąjį.

— Metus gal ramiai pagyvensiu, — pasakė p. A. Švitra. — Kas toliau bus, niekas nežino...

Teisingai — niekas apie ateitį nežino, tačiau gyventi reikia. Šiuo metu gi ir jis turi ramų namelį, ir galės kitiems lietuviams padėti, ir jo vaikų niekas negalinos.

Lietuvių karalystėje

Prieš porą mėnesių čia nusipirko erdvius namus dar vienas tremtinys lietuvis, p. Ivanauskas. Būtinai reikėjo pirkti: ukrainietis už vieną kambarį anksčiau iš jo po 3 sv. savaitėje lupo! Ir tiksliai už kambarį.

Jo namas kainavo per 1000 sv. Iš karto reikėjo sumokėti 250 sv. Dalį savo turėjo, dalį pasiskolino iš bičiulių. Paskum reikėjo baldų pirkti, kai kur paremontuoti.

Dabar tuose namuose gyvena ne tik jis su žmona ir dukra, bet ir visa eilė lietuvių. Kai visi susirenka salone prie besikurenančio židinio, susidaro gražus būrelis. Galima ir papalikuoti, ir pažaisti, ir pasikalbėti, o kartais ir skanių lietuviškų kopsų užvalgyti.

Lietuviai niekur nenuleidžia rankų. Kuriasi kaip įmanydami.

Jeigu Anglijoje lietuvių tremtinių nesaistytų Darbo Ministerijos griežti nuostatai ir kiekvienas galėtų dirbti savo specialybės darbą, — nebūtų kuo nusiskusti.

J. Kuzmickis

Tikslas pateisina priemones

Freiburgas. — Pastaruoju laiku vietinė vokiečių spauda sistemingai neigiamai rašo apie DP, siekdama juos diskriminuoti ir sudaryti blogą įspūdį DP globojančios prancūzų okupacinės karinės valdžios aktyse. Š. m. lapkričio 9 d. N-ry prabilo ir Badeno krašto vokiečių valdžios oficiozas „Badische Zeitung“. Tas laikraštis daro užmetimus DP, kad jiems išlaikyti neva išmokamos per didelės sumos. Esą, prieš valiutos reformą DP reikalams buvo išleista 34,5 milijonai RM, be to, 4 milijonai RM UNRRAI ir IRO, gi po valiutos reformos, esą, iki šiol išleista 1,5 ml. DM. Esą, tokios didelės sumos pagal kompetetingų organų nuomonę buvo sunaudotos ne kilniams pagalbos reikalui, bet neracionaliai. Ypatingai, girdi, vokiečių gyventojas nemaloniai pastebi, kad DP brangiais delikatesais („mit kostspieligen Genusmitteln“) aprūpinami, o to vokiečiai negauna (sic!)... Be to, tie DP, kurie nepatalpinti stovyklose, turi didesnes patalpas galvai, negu vokiečių gyventojai. Gi iš DP kilusiems studentams apmokama butų nuoma, kai tuo pačiu, esą, vokiečių studentams negali apmokėti net buto kempelio. Esą, pačių DP interesas yra tas privilegijas pašalinti. Visi darbingi DP turėtų įsijungti į vokiečių ūkį tuo atveju, kai jie negrįžta namo arba negali emigruoti.

Objektyviai žiūrint, yra aišku, kad DP problema susidarė dėl pačių vokiečių kaltės, nes jie pradėjo karą ir to pasekoje Vokietijoje atsirado DP. Jų tėvynės buvo vokiečių išlaisvintos nuo lašinių, riebalų, gyvulių ir kitų

gerų dalykų, kurių vertė per pirmą ir antrą pasaulinį karą sudarė daugelį milijardų ir tie nuostoliai vokiečių nebuvo atlyginti. Dėl vokiečių kaltės DP nustojo namų, ūkių, tarnybų ir pragyvenimo šaltinių, nekaltant sveikatos ir daugybės nukankintų KZ, kas irgi sudaro didžiausias nuostolių sumas. Dėl valiutos reformos DP nustojo paskutinių santaupų ir atsideri kritiškoje būklėje. Jei kalbėti apie DP mitybą, tai kas valgė jų maistą, tas žino, jog jie išsilaikė mėnesiais buvo maitinami dažnai supelėjusiais lėšiuokais bei pupomis, nes bulvių nebuvo... Dėl prancūzų karinės valdžios humaniško elgesio DP buvo patalpinti privačiuose butuose, nes prancūzų zonoje stovyklų kaip tokių nėra.

Nenuostabu, kad tas labai nepatinka vokiečiams, kurie lieja krokodilo ašaras dėl savų studentų, nors jie gauna visokeriopą paramą iš tarptautinių organizacijų. Taigi čia jokių privilegijų DP atžvilgiu nėra, o yra tik atlyginama maža tų moralinių bei materialinių jiems padarytų nuostolių dalis. Kaip žinoma, absoliuti DP dauguma yra darbo procese ir DP darbo įstaiga akyliai žiūri, kad visi dirbtų. Antra vertus, daugelis DP išvyksta į kitus kraštus ir ne jų kaltė, kad emigracija iš čia vyksta labai lėtai, nes visiems DP iki gyvo kaulo įkyrėjo „svetinga“ Vokietija, kurios gyventojų dauguma nieko iš praeities nepasimokė ir, tur būt, niekad nepasimokys. Auka

Kempteno naujienos

— Talkininkaudami Kempteno vokiečių skautams, lietuvių ir estų skautai lapkričio 7 d. savo stovyklose įvykdė rinkliavą Berlynui. Be piniginės aukos, mūsiškiai iš surinktųjų maisto produktų, rūbų ir kitų smulkmenų sudarė 200 kg siuntą, ant kurių užrašė: „Laisvę mylinčiam Berlyno jaunimui — Kempteno DP lietuviai“. Dovanos bus nugabentos lėktuvais iš Kaufbeurenso aerodromo.

— Lapkričio 7 d. aktualioje Br. Dailidės paminėjo Dr. J. Šaulį, įgaliotąjį ministrį Šveicarijoje, papasakodamas atsiminimų iš savo pažinties su vėlioniu ir paryškindamas jo būdą ir darbą diplomatinėje tarnyboje.

— Kemptene, atlaikius gedulingas pamaldas, prisiminta prieš 15 metų spalio 30 d. Kaune miręs aušrininkas a. a. Antanas Kriščiukaitis, beletristas „Brička“, „Kas taisybė, tai nemel“ ir kt. apysakų autorius, rašęs Aišbės ir Antano iš Bugnų slaptyvardžiais. Šiuo metu Kempteno gyvena Aišbės sūnus doc. dipl. inž. K. Kriščiukaitis.

— Maironio vardo gimnazijos aštuntokai lapkričio 7 d. suruošė tradicinį šimtadienį. K. Da.

Pabodenėj lapams krintant

TEN, KUR LIETUVIŲ BŪTA PRIEŠ 500 METŲ, O APIE JUOS RAŠYTA PRIEŠ 700 METŲ

Meersburgas, jau Badeno provincijos miestelis, turtingas savo praeitimi, ypač senovinės pilies liekanomis. Keleivis čia nebepaiso nei gausiai klestinčių vynuogynų (juodos vynuogių kekės dar ir dabar, rudeni, tebekabo), nebepaiso nei žvilgsnio mesti nuo aukštumos į čia pat po kojų bėgysantį Bodeno ežerą su visais apylinkių žavais — jis bėga pirmiausia tos pilies aplankyti. Sunkiai užima mojų ir apgaulamoji vietoj išstatyta, ji ir dabar, rodos, slepiasi amžių glūdimon ir paslaptin išsopus. Grožio čia mažai. Išlepusio skonio lankytoji, mačiusiam Liudviko II pilis Bavarijoje, čia ne taip jauku. Bet užtat amžiaus ir senovės čia daug. Ją pastatęs dar VIII šm. frankų karalius Karolis Martelis, arabus ties Poitiers 732 m. sumušęs. Patekę į vad. „riterių sale“, susidarom vaizdas, kaip maždaug gyventa pilys Mindaugo laikais ir anksčiau. Po tiekų šimtų metų tai tik paprasta kaimo kamara.

Šiurpas vaizdas nukrečia, patekus į bausmės vietą, prie tam tikro šulinio, kur nusikaltėli, pliauską apjodžiusi, virve 9 m žemyn nuleisdavo ir dažniausiai ten palikdavo mirti badu. Tuose pat pilies mūruose yra ir rašytojos Annetės Droste-Hülshoff, lygiai čia prieš 100 metų mirusios, muziejus — jos darbo ir mirties kambariai, išlaikyti taip, kaip buvo jos metu. Šią pilį 1838 m. buvo nupirkęs jos giminaitis filologas Lassberg, ir poetei dar čia teko 10 metų pagyventi ir vieną kitą kūrinių sukurti (sako, tik čia ji savo gražiausias eiles parašiusi, pati būdama iš Šiaurės Vokietijos kilusi).

Tik jau vakarop pasiekėm Konstancą, iš Meersburgo į ją patekę laivu per pusvalandį. Kadangi miestas pusiau šveicarų, pusiau vokiečių, jam visko gausiau kaip kitur. Išlikęs jis nuo karo sveikas, rymo prie Reino įtakos į Bodeno ežerą. Gamta ir aplinka teikia jam gyvumo, judrumo.

Pagaliau ir praeitis dar labai aiškiai iš jo šneka. Įkūrus tą miestą cėsorius Constantijus Chlorus 304 m. po Kr., sumušęs alemanus. Tai ir miestas buvo pavadintas to cėsoriaus vardu. 1153 m. čia Fridrichas Barbarossa buvo susitaikęs su Lombardijos miestais ir pačiai Konstancai suteikęs laisvę.

Zymiausias Konstancos istorinis įvykis — 1414—1418 m. Konsilija, bažnytinis suvažiavimas. Tame suvažiavime dalyvavo ir Lietuva: Vytautas Didysis ir jį buvo atsiuntęs 50 rinktinų žemaičių bajorų, gerai nuaugusių vyrų, padaryti įspūdį Vakarams, parodyti bažnytiniam pasauliui, kad Lietuva jau ne koks užmiškų barbarų kraštas, bet kultūringa, kad ir neseniai, prieš 28 metus, teprisiuntus krikščionybę. Lietuvos vardas tada ypač garsėjo: 1410 m. ji sumušė kryžiuočių ordina, pati jau buvo krikščioniška, dėl to nelikusi kalavijų ir ugnimi nusiaubta.

A. VILKAS

(19)

SIAUBAS EINA PER EUROPA

ATSIMINIMAI

Kambariuose rusai kariai ir buvusieji belaisviai geria. Kai kurie persivilkina, pasirinkdami iš po kojų sumindžiotus baltinius ir rūbus.

Pamoja mums ir duoda išgerti: vynas skanus ir smarkiai svaiginantis; gerai, kad jie neverčia mūsų pasigerti, tik liepia rinktis rūbų, siūlo, paduoda.

Vynas mus veikia.

— O, jūs, iš broliškos mums respublikos, nesnausite... Mes užsikrečiame: „nesnausti, apsirengti“ — pereina per kraują; juk tiek laiko mes vaikščiojome nuplyšę.

Sumindžiotame drabužių sluoksnyje besą daug gerų dalykų. Aš turiu laimę rasti paltus. Paimu gerą skrybėlę, Vytautas — foto ir mažą kino aparatą. Pasirenkame baltinių, siūlų (randame net lietuviškų), muilo ir kt....

Mes ne tikrieji plėšikai, bet — lyg hienos, kurios doruoja grobio likučius.

Skrandutė beveik gaila mesti: ji lyg lietuviška uniforma. Bet — BE SENTIMENTŲ. Gyvenime pirma reikia laimėti, o paskui sentimentais ir atsiminimais gyventi.

Kieme pereiname vežimus. Čia — lašinių, siūlų, dešrų, kumpių — ko tik nori. Sūniukas vaikščioja apsirijęs ir nei esti, nei šalin eiti. Cilinderiai mėtosi ant kelio. Rusai su malonumu spiria kaip į futbolą.

Užtikame vežime vieną paliktą senutę, kuri jau nuo vakar dienos nevalgiusi. Paduodame jai valgyti.

Už mano rastą pistoletą Algis gavo nuo ruso septynis tūkstančius markių, iš kurių didžiulį pluoštą davė man ir kitiems. Čia pinigai mėtosi po purvyną; rusai jų neima ir liepia naikinti. Tai jau bevertis pinigai.

Reikia skubėti, nes rusai rūpinasi, kodėl mes nevažiuojame, gal vokiečių laukiamė.

Mozūras ruošiasi kartu su mumis.

Sužinome, kad Vyto brolis Juozas ir dar keli lietuviai vežimai jau važiuoja Lauenburgo kryptimi.

— Ne, — sakome mes, — į frontą nevažiuosime.

Pasukame į šalį.

— Ponas Miškinis turi žemėlapius ir gerai veda, — argumentuoja Juozas.

— Jis nori atgauti savo buvusią gerą tarnybą Vilniuje, — nusprendžiū.

Vos pavažiujame Hebrodamnito kryptimi, jau beatsivejame mus: sako Miškinį rusai norėję nušauti įtardami, kad nori pakliūti pas vokiečius.

Tuoju — vakaras, ir mes sustojame nakvoti viename vienkiemyje. Susipažįstu arčiau su kitais. Marytė, graži moteriškė, Pranas simpatiškas vyrukas, Vyto brolis Juozas, jo žmona ir 2 maži berniukai — visi truputį pažįstami iš ano apsilankymo sekmadienį dvare (1945. III. 4).

Vokietis murma, kad šerlame jo pašara.

— Jau praėjo tavo laikai. Nė pats Hitleris tavęs neišgelbės.

— Atsilikęs nuo kultūros. Džiaugtusi gyvas besas. Dar nežino, ką jam rusai darys.

— Nereikia mums vokiečių turto, tegul tik grąžina tai, ką išvežė iš Lietuvos.

1945. III. 11. Sekm.

Vėl važiuojame; kur galime, vengiame kariuomenės kolonų, bet ne visur sekasi jų išvengti.

Rusai važiuoja dviračiais. Kai nusibosta, pameta pakele. Kitas pasiima, pataso ir vėl meta. Daugelis jau sugadinti, sulaužyti. Žodžiu, komunistinis nuosavybės bendrumo principas vykdomas praktiškai.

Visi jaunieji, net Vyto mažieji broliai Sigitas ir Albinas, važiuojame dviračiais, čia iš dvaro pamtais, čia pasirinkę pakele.

Rusai be galo mėgsta mainyti.

Beveik kiekvienas dviratininkas pasiūlo.

— Pasikeiskime.

Čia nesvarbu, kurio geresnis. Važiuoji toliau ir vėl pakeiti. Kartais ir atima. Jau mes su Vyto geriau einame pėsti. Kam nervus gadinti! Mat, mes užaugę, anot bolševikų, kapitalistinėje dvasioje, tai bet kokių atveju piktai, kai atima. O čia, matyti, kažkaip natūraliai išplaukianti iš Sovietų Sąjungos gyvenimo gera treniruotė pripratinti mūsų dvasiai, kad mes lengva širdimi atiduotume, kai nuo mūsų ką atima.

Vienas nususe, murzinas rusiukas sustabdo mane.

— Tu esi ponas!

Tai vienas rimčiausių kaltinimų Sovietų Sąjungoje.

— Ne, aš ne ponas, tik gerai apsirengęs.

— Tu ponas!

— Žiūrėk, kokios pūslėtos rankos, — kišu jam prie veido. Kadangi jos numazgotos, rusiukas netiki ir purto galvą.

Jei aš būčiau apdriškęs, purvinas, — jis patikėtų.

Ruso besilukštenas iš sutingusio kevalo protas yra vaiko protas ir jo klausimas vaikštas; šis nuskurus raudonarmietis, kuriam Stalinas duoda teisę kiekvieną svetimątį tardyti, mušti, žudyti, iš principo nekenčia švariai apsirengusio.

Tuo tarpu pasimašo karininkas ir stumdamas varo šalim:

— Eik, eik...

Vienas prisipyręs prašo degtinės nors gurkšnelį. Vyto tėvas duoda išgerti.

— Ne, tu pirma pats paragauk!

— Ką, nepasitiki? — nemaloniai pasijunta Vyto tėvas, patsai nugaria ir atiduoda rusui degtinės butelį.

Kariai šaudo iš raketų. Tie suaugę vaikai turi kuo nors žaisti.

Pasukame dešinę ir geresnį kelią. Su Pranu pasitardami, žiūrime į žemėlapių ir sprendžiame, kur važiuoti. Nors Marytė ir įspėjame slėptis vežime, ji pasipuošusi vis eina keliu. Moteris lieka moteris.

Mums pradeda malnytį arklius. Gauname žymiai prastesnius. Vos pavažiujame toliau, vėl kelią. Mes matome, kad rusų — geresni, bet gaila laiko, o tie perkinkymai įkyri.

— Jūsų arkliai geresni.

— Na, tai gerai; keiskime, — nudžiugę sako raudonarmiečiai.

Gauname dvi turėdiančias kumeles.

— Kai parvažiuosite į Lietuvą, vietoje dviejų arklių, turėsite keturis.

Tokiais džiuginimais turi gyventi Sovietų Sąjungos žmogus.

Tankistai pamato, kad aš einu pėsčias.

— Kas esi?

— Lietuvis.

— Imk, — sako vienas, nukeldamas gerą dviratį nuo tanko.

I terorą atsakoma teroru

Vaduodamasis tiesiog iš partizanų vadovybės gautomis žiniomis, CHRISTER JÄDERLUND savo antrajame straipsny „Stockholms-Tidningen“ Nr. 277 rašo, kaip Lietuvos partizanai susiorganizavo, sekdami gražiomis senomis caro laikų tradicijomis. Partizanų vyriausias uždavinys sutrukdyti, kad gyventojai aprobuotų komunistų persamą naująją tvarką. Partizanų metodai labai skirtingi — pradedant moraliniu boikotu ir baigiant mirties bausme. Keli svarbiausieji slapstosios veiklos darbai — tai slaptoji spauda ir išvežtųjų bei jų artimųjų šelpimas.

Teroras ir kontr-teroras — tai du vyriausieji veiksniai, kurie lemia šiandien po sovietų vėliava priplaktosios Lietuvos visuomenę. Jei Lietuvoje ūkininkas, darbininkas, studentas, mokytojas ar kunigas, savo ar šeimos gerbūviui išsaugoti linksta sutikti su naująja tikrove, jam labiau negu kur kitur tenka apsisvarstyti. Sv. Rašto žodžius, kad negalima dviem ponam tarnauti. Jis gauna įsakymus iš dviejų vyresnybių, kurių viena kaip antra reikalauja griežto klusnumo bei žada sunkiai bausti už įsakymo nepildymą. Šiosios dvi aršios prieš viena antrą kovojančios vyresnybės — tai sovietų paskirti komunistinė administracija ir bevardė, nelegaliai veikianti BDPS (Bendroji Demokratinė Partizanų Sąjunga).

Kaip tautinis vienetas Lietuva po sovietų jungu išgyvena sunkesnius bandymus, negu kada nors ankščiau savo istorijoje. Apskritai, visi Lietuvos gyventojai kratosi perspektyvos amžinai gyventi taip pažemintiems, kaip kad gyvena rusai komunistinėje santvarkoje. Aišku, daug kas lietuvių taip pat laiko priešiniams Lietuvos susovietinimui ir surusinimui beviltiui ir sakė: „Argi nematom, kas dedasi pasauly. Negi mums sulikviduoti Raudonąją Armiją“.

Bet reikiama tik kiek pažinti Lietuvos istoriją ir lietuvių būdą, kad būtų suprantamas atkaklumas, kuriuo lietuviai spiriasi jėgai, žadančiai juos užsmaginti.

Lietuvos partizanų judėjimas sena senąja buv. carų meto tradicija, kai irgi buvo slapta spausdinami ir platinami Lietuvoje laikraščiai. Kitos organizacinės formos panašios ir Suomijos Bobrikovo laikų atitinkamus išdavinius. Dabartiniai Lietuvos partizanai yra kariškai susiorganizavę pirmojo pasaulinio karo pavyzdžiu, bet šiaip jų veikla ir tikslai grynai politiniai.

Partizanai žino, prieš kokią nesudėtingą ir tragišką alternatyvą atsistūrė Lietuvos piliečiai: ar išlikti gyvams fiziškai ar, tautine prasme, žlugti moralškai. Visą savo įvairiųjų būdų veiklą partizanų judėjimas sukoncentruoja tam, kad neleistų lietuvių tautai pasiduoti moraliai, pripažįstant sovietų naująją tvarką.

LIETUVOS QUISLINGAI

Partizanams tenka kovoti Lietuvoje prieš sovietų valdžią, tariant

Lietuvos komunistinę administraciją su plačiu agentų tinklu. Lietuvos vyriausiųjų Quislingų yra trys: prezidentas Paleckis, komunistų partijos sekretorius Sniečkus (jo tėvai pabėgę, o daug giminių išvežta į Sibirą) bei ministeris pirmininkas Gedvila. Šie trys lietuviai išties priklausauja trijų aukšt. sovietų rusų, kurie sprendžia lietuvių tautos gyvybę. Tai saugumo ministeris MVD generolas Jefimov, vidaus reikalų ministeris gen. majoras Barasion ir Lietuvos sovietų respublikos delegatas kompartijos centr. komitete Michail Ščerbakov.

Lietuvos kompartijoje lietuviai vis mažiau sveria. Per valomąsias akcijas sulikviduoti visi „svyruoja komunistai“, jų tarpe partijos sekretoriai Grigalavičius, Bieliauskas ir Vabelis, nes jie protestavę prieš

per griežtą ir nesąmoningą Lietuvos kolektyvizaciją. Jų vietom paskirti naujai atvykę rusai, daugiausia iš brutaliųjų Ždanovo janualių tarpo. Netenka stebėtis, kad dabartinis komjaunimas Lietuvoje teturi per 5.000 narių, jų tarpe dargi nemaža rusų.

KARINĖ ORGANIZACIJA

Sovietų valdžia priversta daugiausia remtis savais MVD daliniais, t. y. kariškai suorganizuota policija. Dėl to tad ir partizanai buvo priversti kariškai organizuotis. Štai kaip atrodo partizanų organizacija:

1. Karinis skyrius turi vyr. komendantą ir 8 apygardų komendantus. Karo apygarda apima 32 karinius rajonus, kurie turi po vieną batalijoną aktyvių partizanų. Keturi batalijonai sudaro vieną karo apygardą.

2. Politinis skyrius apima politinį plano skyrį, informacijų rusų spaudos skyrį, ekonominį skyrį bei išvežtiesiems ir nelegaliems asmenims šelpit koraitę.

3. Užsienių atstovybė. Svarbiems nutarimams priimti šaukiama

karo taryba, į kurią įeina apygardų viršininkai, pol. skyriaus ir užsienių atstovybės skyriaus vedėjai.

Politinio skyriaus uždaviniai labai įvairūs. Jam tenka registruoti sovietų rusų terorą, ypač renkant medžiagą apie išvežtųjų dabartinę vietą ir sąlygas, kuriose jie gyvena, iš dalies tam, kad patys su jais užmegztų ryšius, o be to, užsieniui informuoti apie lietuvių tautos būklę.

Selpimo komitetas renka pinigų ir maistą išvežtiesiems bei išlaiko nelegaliai gyvenančiuosius. Reikia labai plačios organizacijos, kad apimtų kiek tik galima daugiau Lietuvos gyventojų. Selpiami išvežtųjų artimieji, o nelegaliai gyvenantieji patys emė rūpintis išvežtųjų inteligentų vaikais.

KOVA SU GIRTAVIMU

Kova su samagonu irgi sudaro vieną partizanų pasiimtų pareigų. Samagonas ir patiems partizanams reikalingas ir reikalui esant jie jį iš rusų išsikovoja. Bet sykiu jiems rūpi užkirsti kelią girtavimui, kuris šiais laikais per daug išsigalėjo, nes pasigėrus lengviau „užmiršti rūpes-

čius“. Samagonas pakerta moralę ir mažina javų atsargą.

Politis skyrius savo eile varo ištisą kampaniją prieš broliavimąsi su rusais, vykdo išdavikų šeimų boikotą ir, be to, sudaro vyriausiąją organą, nustatantį metodus politinei kovai vesti ir ribas, iki kurių pasiryžta eiti.

Politinė propaganda vėroma daugiausia per slaptają spaudą. Slaptaisiais biuleteniais gyventojai informuojami apie rusų numatomas priemones bei supažindinami su jų metodais. Taip pat informuojama apie užsienių įvykius. Sovietams valdant, niekas neapvaisa jų įkyrios propagandos ir ne be reikalo bijoma, kad gyventojų politinė sąmonė ilgai nei atbuktų, jei nebus imtasi priemonių jai gaivinti. Labai brangiai atsena išlaikyti slaptąją spaudą. Bet ji slaptojo judėjimo svarbiausias instrumentas ir be jo partizanų kova neįmanoma.

Vyriausias partizanų organas LAISVĖS VARPAS. Jis informuoja gyventojus apie MVD provokacinius metodus ir apie būdus jiems priešintis. KOVA šlaprografuotas biuletenis, duodąs instrukcijas įvairių apygardų partizanų viršininkams.

Lietuvoje yra 12 slapčių laikraščių. Jų reikia daug, nes praktikoje pasirodė, kad negera ir pavojinga teturėti vieną leidinį. Politinis skyrius duoda bendras instrukcijas visiems, bet kiekvienas laikraštis, be to, turi savo radijo priimtuvą. Tiražas svyruoja tarp 2.000 ir 18.000.

VIETINIAI SOVIETŲ AGENTAI

Kova prieš vietinius sovietų agentus, kurie bene pavojingiausi partizanų priešai, paliekama žvalgybai ir karo apygardoms. BDPS vadovojasi demokratiniiais principais. Ji nesima priemonių prieš lietuvius, kuriems neliko kitos išeities, kaip dirbti naujoje administracijoje.

Partizanų kariuomenė taip pat negali būti laikoma kariška kovos organizacija, o daugiau slapto policijos vienetu, kurio tikslas ginti Lietuvos gyventojų interesus nuo sovietų organų neteisėtumų, taip pat likviduoti išdavikus ir naikinti krašte išsigalėjusį banditizmą. Sabotažo prieš Raudonąją karo valdžią ar prieš Lietuvos ekonominį gyvenimą partizanų organizacija nevaro. Raudonajai Armijai ji pasyvi, išskyrus šokią tikią propagandą raudonarmiečių tarpe.

Kova prieš agentus savame krašte yra partizanų vyriausias uždavinys. Sovietų valdžia naudojasi labai gudria sistema, stengdamosi įpinti į šnipinėjimo tinklą absoliučiai visus. Čia štai ir tenka išjungti kariškai suorganizuotam policijos aparatui, kuris dirba kietai ir nenumaldomai.

Ateinantiam straipsnyje aprašime, ką veikia ir ką išgali atlikti patriotai net sovietų supančiuotame krašte, sėkmingai išraudami iš MVD slapstosios policijos rankų jų pavojingiausius ginklus. Christer Jäderlund

KAZYS VERŽIKAS / Amerika ir kiti

Chicago (Illinois-USA). — Šiandien Amerika dėl visiemis suprantamų priežasčių lietuvių tautai labai priartėjo — deja, daugumai tik mintyse. O vis dėlto mes ją labai mažai dar tepažįstame. Ameriką atrado europietis Columbus; Ameriką sukūrė ir išugdė europietiai ateiviai ir jų palikuonys. Ir vis dėlto europietis čia atkeliavęs dar ilgai nesugaudė jos platumoje, daug ko nesupranta ar daug ką neteisingai supranta. Bet ir čia atvažiavus ne visiems yra progos Amerika kiek geriau pažinti. Žinau, nebe viena žmogų ateivių (ju tarpe ir lietuvių), kurs pragyveno čia 40 metų, ir toliau kaip trys bloka (kvartalai) nebuvo nuėjęs. Todėl atrodo, niekada nebus per anksti ar per daug vieną kitą būdingesnę faktelę apie ją sužinoti ar atsiminti.

Šiandien Amerikoje skaičiuojama apie 140 milijonų gyventojų. Amerikai priklauso mažiau kaip 6 procentai viso pasaulio žemės. Bet štai ką ji turi atsiekusi.

Amerika turi 72% visame pasaulyje esančių motorinių susisiekimo priemonių. Išena, kad kas ketvirtas žmogus turi vienokią ar kitokią motorinę susisiekimo priemonę. 286.000 mylių (1 mylia = 1609,33 metro) grįstų (įvairiais būdais) kelių, 258.465 mylias geležinkelio. Tai yra daugiau

negu visa Europa, įskaitant ir Rusiją, plotus Azijoje.

Amerika turi 61% viso pasaulio telefonų, vienas telefonas 4 1/2 asmenims. 48% viso pasaulio radijo aparatų, vienas 2 1/2 asmenų. 85% viso pasaulio prekybos oro laivyno. 92% viso pasaulio vonių (maudymuisi), viena vonia 6 asmenims. Amerikoje išena 12.578 laikraščiai ir žurnalai. Beveik 2.000 radijo (siuntimo) stočių. 208.235 viešosios mokyklos ir 1.728 kolegijų bei universitetų.

Visoje Amerikoje yra 50 milijonų taupymo sąskaitų įvairiose kredito įstaigose ir 70 milijonų turi mirties apdraudimo polisus.

Amerikoje yra 231.481 Dievo garbinimo namai, kuriuose atstovauja 55 religijos ar sektos.

Žinoma, šitie skaičiai „pliki“ ir „sausai“ — jie gali sudaryti tik labai paviršutinės fotografijos vaizdą. Bet jie vistic daug ką ir nesugrąžina, tikrinantį pasaką, ypač tiems iš anos pusės geležinės uždangos, kurie pasakoją pasakas apie Amerikos smukimą, suvargimą ir „priebrėdimą“ savaime kristi Stalinui ir sterblei. Tiesa, Amerika yra, tur būt, vienintelė pasaulyje laisviausia kapitalizmo šalis. Tas kapitalizmas siekia savo zenitą. Neišspręstą problemą ir sunkumų daug. Bet jos sprendžiamos ir išsprendžiamos kl-

taip, ne europietiška, bet amerikietiška. Todėl komunizmas čia yra tik teorija, kurios palaikymas būreliui žmonių sudarė pagrindinį gero pragyvenimo šaltinį, bet jo įgyvendinimas mažai ką tevyloja. Gal būt mažiausia pačius tos idėjos (komunizmo) skleidėjus. Mat, ir jie gerai žino, kad jų pajamoms tikrai tada būtų galas. Taigi iš kitų kraštų perspektyvos sunku apie Ameriką spręsti. Reikia ją pačią pažinti — tik tada galima bus išvengti klaidingų išvadų.

TAIKĄ REIKIA IŠKOVOTI

JAV karo aviacijos ministeris p. Symington savo kalboje Rochesterio (spėjo pasauli, jog dabar gyvename ne taiką, bet ginklų paliaubas. „Negalima taikos sukurti maldomis. Ją reikia suplanuoti, aptarti ir, jeigu visa tai nuceina niekais, reikia ją iškovoti.“

KARAS — GALIMAS

Tėvas jėzuitas — kun. Edward Sheridan iš Montrealio, neseniai grįžęs iš Romos, išsireiškė, kad Vatikane manoma, kad „karas ne tik yra galimas, bet beveik tikras“. Popiežius esąs paskyręs kardinolą, kuris turis rūpintis tuo atveju, kada Vatikano administracija nebegalėtų veikti Romoje. (Reuter)

Albinas Marius Katiliškis

(2)

Grįžimas į praeities kiemą

Vaikinas gūščiojo pečiai, pasikraipydamas į šonus. Takas vietomis leidosi ir sausas, pavasario vandenį išnešus griovius, tai suko į javus, aplenkdamas nugriuvimus. Apačioje gulėjo suvirte molio ir melsvo šlyno luitai.

Lanka plėtėsi, sudarydama pailgą trikampį. Jos priešin-gajį šoną ribojo upelis. Santakos smailumoje krantas dvigubai prašoko medžius, kylančius iš slėnio, juodu kauburiu įsirėžęs žalsvame danguje. Dar aukščiau rymojo plyna, lyg nušveista erčia. Pavargusi ir vėsi saulėlydžių liepsna vos juntamai ruseno ant miško eglių smailumose ir švitėjo javų laikuose bei smilgose.

Jie stovėjo prieš didelį duburį, susmailėjusį galuose. Jis sudarė tartum ežerėlį už penkių dešimtų, kurios plačią vagą užpildė tūtelį vandens augmenija. Jie nusiavė kojas, išlygino tinklus atsistūmė velti nuo krašto. Pranas rėmėsi kartele ir dugną ir varė medų pakraščiu, o Beržinis leido tinklą per pirštus. Švininiai svorėčiai smukdami pliumpėjo vienas po kito ir skubiai grimzdė į gelmę. Tuo pačiu paviršiuje nusi-drekę pusrasti plūdžių karoliai.

— Ar baidysime? — klausė vyras.

— Paskui, — atsakė žvejys.

Zuvys pliauskėjo sietuvoje. Sujudinti ratilai vertėsi vienas per kitą, akimirksniui suspaudėsi dangaus blyškia žara. Nuo jų prisilietimų šnarėjo melder. Jų šmaikščios, rudomis varpomis viršūnės lenkėsi po nematoma srove, ir per jas plaukė vakaro vilnis, lipni, tvanki ir įkvipusi ajerų šaknimis, žuvimi, mėtomis, išilusiu dumbliu. Ir nuo kalvų, nuožulniai padrikusių į tolį, ir miško, juodai užgulusio didelę dalį regimo ploto, sraveno žemės gaiva. Ji buvo minkšta ir tik juntama ant veido — keistai saldi ir amžiais pažįstama, persodrinta žiedų auksinėmis dulkėmis ir įkaitusių grumstų sausra, sulietą į talpnių prietemos indą.

Jie drybsėjo pusiau gulom, pasirėmę alkūnėmis, sumerkę kojas vandenin, ir klausėsi, kaip brazda meldo viršūnėje stamantrūs laumtirgio sparnai.

Sietuvos lygmėje blyksenojo žvaigždės.

Paskui jie apuko ratu plūdžių juostą ir suradę tinklo galą, traukė jį iš gilumos sunkų ir varvanti. Zvynai luposi ir švitėdami bėro iš po senio pirštų. Jis narpliojo žuvis ir metė atbula ranka per petį. Storos ir gilčiai slidžios lynos šokinėjo ir daužėsi, uodegom taškydamas vandenį valtės dugne. Antru kartu sumerkė tinklus, užimdami kitą duburio kampą. Pranas grobė žuvis, kilojo ir išsvertė rankose, stebėdamasis jų dydžiu ir svoriu.

Jie vėl susėdo ant žolės ir, nusišluostę rankas į keines, užsirėkė. Dūmai laikėsi lengvučių debesėlių ties jų galvomis. Senojo pypkė čerškė gesdama, bet dar ilgai papsėjo lūpomis, užsimiršęs ir galvą panarinęs tarp kelių. Toli už pasisukimo skardžiai klejė ratali ir akmenis, ir šlamėto vanduo, skiriamas ir daužomas arklio kanopų. Vėlyvas pakelevis kėlėsi brasta. Beržinis pasikreipė šonu, įsitępęs ir neramus, tartum arklio prunkštume sugaves primirštą praeities šauksmą. Tai Dilienė, našlė iš Sunkiškių, stovėjo ten po kryžiumi, ir žiūrėjo prisidėjusi ranką prie kaktos. Jis juto stipriai, beveik purtantį, kad mintys vis grįžta atgal, narpliojasi, pinasi, iškelia naujus valzds, ir jie visi kutenantys diegliais lando už marškinių. Ir balsgana naktis, ir balta sužudusių kmyņu pieva, ir kiekšės balsas paupio žolynuose — trumpaamžės viduvasario naktų paukštės, tvoskė ir ji anų dienų kvapų.

Žara blyško, bet negesdama traukėsi į šlaure. Jau buvo po dyvliktos, ir ta pati vakaro šiluma tebesilaikė, tartum pavirtusi miglos sklypeliais, lyg palieto pieno dėmėmis. Palša naktis rodos neleido niekam užmigti, tik prisnūdusi, tik sudėjusi bluostą, kas akimirka krūpčiojo tai šen, tai ten. Upė garavo.

Vaikinas apimtas snaudulio, atmetė ranką ir giliai atsiduso. Dantys baltavo jo pravirojo burnoj. Kiekšė rėkavo čia pat, vienui viena įsidrąsinusi pačiame krauplame įmigyje. Beržinis gulėjo aukštelininkas, ant jo krito rasa ir blausiai spinkėjo žvaigždės. Tos pačios, anų naktigonų, neįsimigotų, pradainuotų naktų žvaigždės. Jis pasijuto vienas, neapsakomai vienas, jis nusigando to vienatvės pajautimo, kad siekė ranka pažadinti jaunuolį. O tačiau, ką jis begali padėti, kai visa tai tęsiasi eilę metų, per kuriuos jo draugai, jo bendramečiai užaugino pulkus vaikų, išleido į mokslus, statė trobas, tvėrė naujus kiemus. Jie visi juk gyveno savą gyvenimą;

važinėjo į atlaides, nešė krikštų vieni kitų vaikus, raudėjo jų netekdami. O vistic pilnas linksmybių, rūpesčių ir šilumos buvo jų gyvenimas. Jo surambėjusi širdis gūščiojo, jo juodi, sukumpę ir sugrūbę pirštai drebėjo, kai braukė degtuką ir laikė, kol jo perdegusi anglis susiritė.

Ak, iš tikrųjų, jis matė, kad tuščiai buvo savo šnekėjęs, be reikalo supūdęs gražiuosius metus. Kad vistic sunku, kad vistic ateina tokia diena, kad ateina tokia naktis ir neneša miegas ramybės ir darbai pasidaro, kaip kinivarpos griaužimas. Ir kas matai, ir kas kartas vis aiškiau, jog patsai tampa tuo kinivarpu išrantytu medžiu. Nėra kam ugnį pakurti, nėra kam pakloti lovą ir atsistėdus ant jos krašto pasišnektų apie rytojaus užmačias. Vistic ateina toksai paslūstęs laikas, kai nežinau už ko nusitverti, o gal bėgti per laukus ir šūkaukti pamiškėje. Ir vaikščiojo jis laukais, ir braldžiojo lieknu su šautuvu, ir mirko su rėbomis upėje. Atsžadėjęs savo dalies, stojęs gyventi ant išimtinės, iš ūkininko tapo įnamiu. Ar tikrai tam, kad žmonės jį tuščiai vandintų dėde, visi — jauni, seni ir svetimai, kad primystų paviržio kasmį už apyvokos darbus? Ne, ne dėl duonos, jos užteko, ačiū Dievui, ir sočiai. Bet kai praėina dvi dešimtys metų ir jie galutinai apkarsta, tartum nulaistytai tužimi, ir kai junti, kad vis didžiau ima grėžti neramumo ir apmaudo kantis. Ir kai žinai, kad jau nebepataisoma. O širdis kartais ima vysti, ir nepalaistysi jos niekuom — nėra to vandens, tos rasos...

Vaikinas knarkė išsižiojęs. Jo plaukai buvo pasidraikę ant kaktos ir sulipę nuo drėgmės. Migla skandino pievas, ir medžiai viršūnėmis plaukė viršum jos, vaiduokliški ir išsimėtę. Ir tokių naktų buvo daug — mastė Beržinis. Kai kulkamos ugnys ir spragėjo kibirkštys, kaip karštos ir nenumaldomos godonės. Lodavo šunys sodžiuje, pririšti prie klėčių, kur miegodavo mergos paleidusios kasas ir krūtis. Ir buvo jų dvi tokios — seserys, numylėtos ir išgarbystytos, miclesnės viena už kitą. Vienos jau seniai nebėra, o antroji stovėjo po kryžiumi ir lydėjo jį, prisidėjusi ranką prie kaktos. Vienai pastatytas kryžius kapuose, palydėta giesmėmis ir nulaistytą ašaromis. O šį jau našlė, pora arklių atsibeldusi pas broli. Beržinis pasivertė kniūbsčiais, panėrė galvą į žolę ir kandžiojo ją dantimis. Kazikur toli purtėsi išsivoliojęs arklys ir prunkštė, baidydamas šmėklas, kaip būdavo kalbama anuomet. Jis panoro ką nors kalbėti ir matyti žmogų į klausantį ir suprantantį.

KULTŪRINIS GYVENIMAS

Užsiprenumeruokime Lietuvių Kalbos Vadovą

Pinigų reforma Vokietijoje pakirto lietuvių tremtinių finansinį pajėgumą: dabar ne tik atskiri lietuviai, bet ir jų centrinės organizacijos nebepajėgia vykdyti sumanymų, kuriems reikia stambesnių piniginių sumų. Taip yra ir su spauda: jei periodiniai leidiniai dar šiaip taip ir palaiko savo gyvybę, jei dar pasirodo viena kita pigesnė spaudos darbo knyga, tai jau kitaip yra su didesniais ir specialiais spaudiniais. Čia kalbama apie **Lietuvių kalbos vadovą**, kuris ir savo stambumu (apie 30 spaudos lankų), ir spaudmenų įvairumu, ir kirčiuotomis raidėmis sunkina išleidimo darbą ir sudaro tokias stambias išlaidas, kurių joks atskiras leidėjas dabar pakelti negali. O gimtosios kalbos vadovo mums reikia. Jei reikia, tai turime ir žūbtūt išspausdinti. Todėl Svetimo ir Kultūros Taryba, suprasdama to reikalo svarbą, kviečia visą mūsų bendruomenę prisidėti prie tos reikšmingos knygos išleidimo.

Čia negalime tos knygos pavaizduoti visiškai aiškiai. Tačiau duodame duomenų, iš kurių kiekvienas galės susidaryti sau apytikrą vaizdą.

1. Lietuvių kalbos vadovas nėra nei mokyklinė, nei praktinė įprasto pobūdžio gramatika, kurią reikia „kalti“.

2. To vadovo tikslas — duoti mūsų bendrinei rašomajai ir šnekamajai kalbai taisyklų gaires.

3. Todėl vadovo programiniai dalykai yra:

I (teorinėje) dalyje (166 mašinraščio psl.) — a) garsų daryba ir taisyklės, b) rašyba ir raidynas, c) rašybos rūšys, d) garsų rašyba, e) didžiųjų ir mažųjų raidžių rašymas, f) žodžių dalių kėlimas, g) žodžių rašymas kartu ir skyrimas, h) svetimbių rašymas ir i) santrumpos; toliau duodama: j) dalykai, k) skyryba, l) kirtis ir priegaidė;

II (žodinėje) dalyje (apie 1000 mašinr. psl.) — lietuviškų ir svetimų žodžių didelis rinkinys, kuris pavaizduoja: a) vartotinus ir nevertotinus žodžius, b) taisyklingą žodžių rašymą, kaitymą, tarimą, kilmę ir trumpinimą, c) netaisyklingus žodžių vartojimo atvejus, d) žodžių darybos priemones (priesagas ir priešdėlius) ir kt.

Taigi čia turime knygą, kurios nereikės „kalti“, bet į kurią atvejų atvejais teks žiūrėti — o kaip aš turiu teisingai lietuviškai parašyti ar pasakyti?

4. Lietuvių kalbos vadovo autoriai yra:

profesorius dr. Pranas Skardžius, dirbęs Kauno ir Vilniaus universitetuose, dabar profesorius Tübingeno universitete, ilgametis Liet. Kalbos Draugijos pirmininkas;

Jonas M. Laurinaitis, buvęs Lietuvos Mokslų Akademijos Lietuvių Kalbos Instituto vyr. asistentas, ilgametis Svetimo Ministerijos Terminologijos Komisijos narys ir Liet. Kalbos Dr. narys;

Stasys Barzdukas, buvęs Alytaus gimnazijos liet. kalbos mokytojas, dabar tokį pat darbą dirbęs Eichstättėje, ilgametis Liet. Kalbos Dr. narys.

Kalbos kampelis

(Redaguoja Pr. Skardžius)

83. Ar gerai generolo de Gaulle'o sekėjai yra vadinami degaulininkai?

Mums atrodo, toks bendrinis žodžių rašymas yra visai netinkamas: bendrinės svetimybės turėtų būti rašomos kaip ir visi kiti mūsų savi žodžiai, t. y. savais, ne svetimais rašmenimis arba maišytai. Pvz. anglų leader, scout, screening dabar mes jau rašome ne leaderis, scoutas, screeningas, bet lyderis, skautas, skrynin-gas ir kt.; plg. dar boikotas, nikotinas, ne boykottas (iš aiškių kapitonų Boykott), nicotinas (iš prc. pasiuntinio Nicot) ir t.t. Todėl šiuo polinkiu turime ir toliau rašyti degaulininkas, ne degaulininkas, nors de Gaulle rašyba gali pasirodyti originalinė, būtent de Gaulle'is, ne de Gaulle, kaip kad vienas mūsų laikraštis kartais mėgsta rašyti.

Sie autoriai savo sunkų uždavinį yra atlikę taip, kaip geriau negalima buvo atlikti mūsų sunkumose. Todėl jie gali laukti iš lietuvių bendruomenės pasitikėjimo.

Lietuviai visada supranta savo gyvybinius reikalus ir, kiek tai nuo jų pačių priklauso, visada juos paremia visomis savo išgalėmis. Todėl ir šiuo atveju reikia tvirtai tikėti, kad mūsų gimtosios kalbos išlaikymo reikalas bus gerai supastas ir tinkamai paremtas. O ta parama neturėtų būti ir sunki, nes ne aukos prašome, tik kviečiame stoti į būsimąjį Lietuvių kalbos vadovo platinimą, skaitytojų ir savininkų elses — iš anksto jį užsiprenumeruoti.

Apytikriai apskaičiuota, kad knyga gali kainuoti apie 15 DM. Bet jei prenumeratorių skaičius bus didesnis, tai knygos kaina gali žymiai sumažėti. Todėl dabar nutarta imti prenumeratos: Vokietijoje — 10 DM, Amerikoje — 2 dol., Anglijoje ir Australijoje — 15 šil. Ta suma gali kiek padidėti tik tuo atveju, jei nebusirinktų pakankamas prenumeratorių skaičius (pvz. mažiau kaip 5.000).

Zinokime, kad šios rūšies knygos greitai nesulauksime. Todėl būtų išmintinga ir tikslu, kad Liet. kalbos vadovu apsirūpintų ne tik suaugę asmenys ir mokyklinis jaunimas, bet kad tėvai ap rūpintų juo ir savo vaikus: kur nors svetimame Žemės kampe tai bus brangus gimtosios kalbos taisyklų šaltinis. Patys neužmirškime ir vaikams bylokime, kad garbė svetimomis kalbomis kalbėti, didi gėda savosios gerai nemo-kėti.

Tikime, kad prenumeratą renkant mielai patarnaus stovyklų pašto įstaigos, kioskai, o kur jų nėra —

kultūros vadovai ar stovyklų komitetai.

Prenumeratą pradėkime rinkti tuojau ir tokiu nusistatymu, kad čia Vokietijoje jos rezultatai pasiektų per 15 dienų.

Prenumeratos reikalais kreiptis ir pinigų siųsti: P. Gaučys, Svet. Valdybos Kultūros Reikalų Vadovas, Lambozstr. 84, Hanau a. M.

Svetimos ir Kultūros Taryba

P.S. L.K. Vadovą jau užsiprenumeravo Vliko, Vykd. Tarybos, LTB Centro Komiteto, Svetimo ir Kultūros Tarybos, Svetimo Valdybos nariai. Anglų Zonos Komitetas.

Leonids Breikšs

Latvių tikėjimas

Pro mus audrų daug nusisuko,
Ir daug dar jų, ir daug dar bus.
Bet Dievas vėl išves iš rūko
I skaidrią saulę mus visus.

Laikų laikas todėl tik čjo
Drauge su latvių jsi tauja,
Kad po vargų, skausmų ir vėjų
Ji kiltų galingesnė dar.

Todėl te motina į vaiką,
Te tėvas sūnui sako vis:
Tamsa pražus, atėjus laikui
Ir saulė vėl skaidri nušvis.

Tai kas, kad kančią brist mums tenka,
Jėgų kentėti mums gana,
Nes Dievas mus pakels ant rankų,
Kai mūsų tik ateis diena.

Iš latvių k. vertė J. Kruminas
ir Em. Skujenleks

(2)

Nauji Kauno teatrų įkvėpėjai...

VKP (b) istorija daug gyvenimą...

Kauno Dramos Teatras, anot drg. Griciaus, turėjo eilę premjerų, bet jos visos praedidavo nešventiškoj nuotakoj. Tik paskutinioji — A. Jakobsono „Gyvenimas citadelėje“ tapo šio teatro meno atlaidais. Priežastis: „...jis (veikalas, V. Kst.) atskleidžia ir mūsų inteligentijai sopamą vietą, laužia spragą kai kurių atsilikusių mūsų inteligentų „citadelėse“, kuriose šuntama savoj sunkoj, skendima nepratomam rūke ir graibstomasi istorijos sudaužyto gyvenimo skeveldrų“... (Laisvė, nr. 214)

Kad būtų aiškiau, reikėtų pridurti: VKP (b) istorijos sudaužyto gyvenimo skeveldrų. Lig šiol, rodos, gyvenimas kurdavo istoriją, o dabar jau istorija daug gyvenimą. Aišku, kad tokia agresyvi tegali būti tik VKP (b) istorija. Bet ar nekapitaliuos ir ji vieną gražią dieną, pradėjusi don kichotiską kovą su gyvenimu? Labai galimas dalykas. Tačiau tuo tarpu VKP (b) istorijos konfliktas su gyvenimu Kauno Dramos Teatro premjerai suteikė šventišką atspalvį. Štai ir vėl Gricių nukonkuruoja Pivoša...

Nepagailima pylos ir Kauno Jaunimo Teatrui. Gėžės pirmosios proga A. Kupstas su A. Zauka pastatė tarybų Lietuvos „didvyrio“. Bernotėno pjesę „Už pergale“, bet rezultatas: „...režisūra, nepaisant neabejotinai gerų jos norų, nesudaro spalvų ryškiais meniniais vaizdais išreikšti pjesės pagrindinei minčiai — lietuvių liaudies kovai prieš hitlerinius okupantus ir jų samdinius, kovai dėl tarybų Lietuvos...“ (Laisvė, nr. 214)

Vargšas Kupstas su Zauka. Griciaus žodžiais: „...spektaklis scenoje praeina šaltai, nuobodžiai, žiūrovų neįtikindamas ir jų neuždegdamas“... (L., dr. 214) Tačiau ka gali padaryti režisieriai, jeigu mūsų tautos kova su nacių okupacija buvo vedama ne dėl tarybinės, bet dėl nepriklausomos Lietuvos. Čia ir yra visa spektaklio nepasisekimo priežastis. Jeigu drg. Bernotėnas būtų atvaizdavęs kovą dėl nepriklausomos Lietuvos atstatymo, tikriausiai žiūrovų nereikėtų aktoriams ir režisieriams neįtikinti, o ir patiems žiūrovams ne-

tektų salėje nuobodžiauti. Didžiausias teatro meno autoritetas drg. Snieckus galėtų pabandyti tokį eksperimentą. Pasisekimas garantuotais...

O dabar, be abejo, M. drg. Bernotėno pjesė dar kartą patvirtina, kad ne gyvenimas kuria VKP (b) istoriją, bet VKP (b) istorija kuria gyvenimą įvykius: iš kur gi kitaip „didvyris“ Bernotėnas būtų ištraukęs mūsų liaudies kovą su hitleriniais okupantais dėl tarybų Lietuvos?...

Neįvykdomi uždaviniai...

Nelaimingieji Kauno Jaunimo Teatro vadovai pastatomi prieš ypatingai sunkius uždavinius: „Tarybinis Lietuvos jaunimas turi rasti atsakymą į visus jam gyvenimo keliamus klausimus kaip tik Jaunimo teatre. Būtent, Jaunimo teatras pirmasis turi stengtis savo spektakliais, sceniniais vaizdais rodyti kelią ateiti ir lietuviui komjaunuoliui ir neįjunginiam Lietuvos jaunimui“... (L. nr. 214)

Tokios jų pastangos neišvengiamai baigsis fiasco, nes užmirštama, kad tarp lietuvių komjaunuolių ir nepartinio Lietuvos jaunimo glūdi neperžengiama praraja. Pirmieji savo dievais pasirinko išsigimusius Maskvos status, įsijungdami į okupanto tarnybą, o antrieji tuo tarpu tęsia sunkią kovą dėl Lietuvos išlaisvinimo. Esant tokiai padėčiai, aišku, teatras negali rodyti kelio į ateitį abiem šiom jaunimo grupėm, nes kokia gi gali būti bendra kalba ir bendros ateities perspektyvos tarp jaunolio, kuris pardavė savo tėvynės reikalą sovietiniam okupantui ir to, kur eina mirti dėl tėvynės į partizanų eiles?...

Juokis, pajace...

Iš šio A. Griciaus straipsnio taip pat galima susidaryti įspūdį, kokios nuotaikos viešpatuoja Kauno teatruose. Jos toli gražu nepasizymi šventišku. Aktoriai, vaidindami LKP (b) primetus sovietinius veikalus, savo širdies gėlmėse rauda juokin-giausiose scenose, nes jiems dar aiškiau, negu mums, kaip tokios primestinės svetimos plunksnos žlugdo jų kūrybą ir verčia merdėti lietuviškąjį teatrą, kuris, be abejo, yra di-

TAI MŪSŲ KOVOS LAUKAS

Nūdien mes visi dedamės baigia tremtinio dienas. „Bilius“ ir viso kitos galimybės žada mus išvaduoti iš skurdo ir nežinios, o gal ir vėl leisti tapti vyduiniais „sau žmonėmis“.

Sios mintys yra mūsų paskutinė viltis, nes tremtinio gyvenimas įgriso visiems iki kaulo. Tai viskas gražu ir tai viskas tiesa, bet laukdami gyvenimo permainos, turime nepamiršti, kad mūsų tremtis tai ne vien mūsų asmeniškai nelaimė, bet ši nelaimė yra mūsų tautos nelaimė. Mes negalime vien sielotis savo asmeniškais reikalais — mums turi rūpėti ir bendrieji reikalai, kurie mus visus rikiuoja tėvynės ir tautos laisvinimo darbe. Jei šiandien dar aktyviai dirba mūsų įvairūs valdantieji ir vyk-dantieji veiksniai, jei dirba mūsų kultūrininkai, rašytojai, leidėjai, mokytojai, žurnalistai, menininkai ir kt., tai to, deja, negalime pasakyti apie mūsų bendruomenės mases.

Iš pirmo žvilgsnio tai būtų nenuostabu, net ir žmoniškai, nes įgrisęs tremtinio gyvenimas, apsiniaukusi Europos padangė, verčia mus veržtis ten, kur mūsų manymu, anot tos pasakos, stogai lašiniiais dengti, keliai sūriais kloti...

Sakau, tai žmoniškai, bet nepagrįstai asmeniškai. Čia mes turime prisipažinti, kad pamirštame mūsų bendruomenės reikalus: savo tėvynės ir tautos laisvę, mūsų kultūrą ir tą veržiąją dvasią, kuždančią kurti, siekti ir tobulėti.

Todėl šiandien bendruomenės maseis nesvarbu:

— Kaip verčiasi ir kaip laikosi mūsų mokykla?

— Ką rašo mūsų rašytojai, kuria dailininkai?

— Nebeįdomi mums lietuviškoji knyga, ir jos tūkstantinei bendruomeni užtenka 400—500 egz. tiražo.

— Nebeįdomu, kaip gyvas mūsų Tautos Fondas, nes mes šiandien

drįstame atsisakyti ne tik fondui skirti savo skatiką, bet dažnai ir solidarumo mokesčius mokėti.

Mes nūdien lengvai išleidžiame „Dieviškąją Markę“ alaus bonkai ar kokiam niekui, bet murmėdami ir tik raginami teišmetame pareigos skatiką. Mes viskam apatiški.

— Susirinkimai — neįdomu.

— Parengimai — nieko mums nebesako.

Vienintelis kas mus dar vilioja tai emigraciniai skelbimai ir įvairūs išvedžiojimai dėl „biliaus“. Tuos savo „skaudulius“ pilstom, kaip vandenį, bet galia kol kas dar nei kiek „nesušlapdami“.

O ar nieko verti anie dalykai, kurie šiandien, pasunkėjus sąlygoms, reikalauja daug daugiau jungtinių jėgų ir rūpesčio. Apie tai tektų pagalvoti ir susimąstyti.

Ir tas susimąstymas ne be pagrindo. Jei šiandien mes dar tebe-gyvename kompaktiškoje bendruomenėje ir jau padėjom savo nenu-galimus ginklus, tai kas gi bus, kai mes išsibarsstysime po visus kontinentus?

Kultūrinė veikla, kultūrinis darbas, jo rėmimas — tai mūsų kovos laukas. Jei šiandien didžiųjų forumų tribūnose minimas Lietuvos vardas, tai daugely atvejų, drįstu tvirtinti, prie to privedė mūsų knyga, menas, spauda ir visa tai, kuo mes būdami benamiai esame ginkluoti.

O šiandien mes tuos ginklus padedam. Ar gi tai ne klaida? Klaida. Ir labai didelė klaida. Mes, kad ir labai jau nualinti, bet savo humaniškių ginklų nepadėkime, nes tuo laimėję kautynes, traukiames iš kovos lauko.

Turime nedvejodami ypač šiandien, visomis savo išgalėmis šią kovą suaktyvinti, nes priešingu atveju galime galutinai palaidoti save ir jau laisvu pavasariu bundančią tėvynę. Lietuvis nuo amžių daugiau linkęs į dvasinius polėkius, jo niekad nežavėjo materialinis gėris, tad šarvuokime savo ryžtą ir su dar didesne energija, jau labiau patyrę, stokime kovon, vedančion į galutinį laimėjimą.

„Niekur, niekad nerasi,

Ką parnešė Tau savanoriai basi“, dainavo anuomet poetas. Kaip džiugu būtų, kad ir mes, kuo ne basi ir peralkę būdami, savo tėvynę, jungdami drauge su kovojančiais ir kenčiančiais broliais gimtoje žemėje ar Sibiro taigose, parnešumėm džiugų pavasario rytą.

Tad tik konsoliduodami jėgas ir nepaleisdami iš rankų galingiausiojo savo ginklo, tapsime nugalėtojai.

„Paimkim arklą, knygą, lyrą

Ir eikim Lietuvos keliu“.

Jonas Rūtenla

Maž. Lietuvos Tarybos atsišaukimas

LIETUVIAI

Neseniai Mažosios Lietuvos Tarybos prezidiumas vėl paskelbė aukų vaują. Praeitais metais lietuviai tremtiniai labai gausiai ir duosniai rėmė Mažosios Lietuvos Tarybos veiklą, tuo duodami gražų įrodymą, kad Mažosios Lietuvos reikalai tremtinių tarpe labai gyvai ir nuoširdžiai atjaučiami.

Šiais metais kol kas aukos plaukia gana silpnai, ir tas yra suprantama, nes valtiuos reforma mus visus padarė ubagais. Bet kaip tik tai yra ir priežastis, kodėl mes vėl kreipiamės į Jus. Mūsų lėšos, kurias buvome labai atsargiai ir taupiai naudoja, per šią reformą yra žiauriai sunykusios, ir jeigu nenorime, kad visas mūsų darbas sustotų, ir jau pradėję nakti darbo vaisiai išeitų niekais, esame kaip tik dabar reikalingi kad ir kuklios paramos.

Esame išspausdinę keletą leidinių — žurnalą „Krivulė“, Vydūno „Gyvenimas Prūsų Lietuvoje“ ir vieną kitą knygutę vokiečių kalba. Ši literatūra, nors ji ir Jums be abejonės bus įdomi ir naudinga, pirmoje eilėje buvo manyta paskleisti tų mūsų tautiečių tarpe, kurie yra kiek atitolę nuo mūsų bendruomenės, ir kuriuos norime atlaimėti ar išlaikyti mūsų tautai. Lietuvių tauta nėra per daug gausi žmonėmis ir yra ypač per paskutinį karą turėjusi tiek nuostolių, kad mes turime branginti kiekvieną mūsų kraujo lašą ir turime kovoti dėl paskutinio pabėgėlio iš Mažosios

Lietuvos, kuris savyje neša mūsų brangų lietuvišką kraują.

Siems nelaimingiems pabėgėliams, kurie daugiausia nerado šilto prieglobsčio IRO stovyklose, o yra priversti stumdytis pavieniai, tarp nepalankių jiems svetimų žmonių, mes norime kiek galėdami padėti, materialiai ir moraliai. Minėtą literatūrą turėsime jiems dalinti dažniausiai dovanai. Todėl mes prašome dar kartą Jūsų paramos. Jos laukiame iš atskirų asmenų ir iš lietuviškų organizacijų.

Buvo kadaise laikai, kada Mažoji Lietuva pagelbėjo Didžiajai Lietuvai, spausdindama brangų lietuvišką žodį ir skleidama jį žmonių tarpe. Tas darbas nebūtų pasisekęs be žymių materialinių aukų iš to laiko Mažosios Lietuvos veikėjų pusės. Dabar atėjo laikas Jums, Didžiosios Lietuvos broliams, prisidėti savo aukomis prie lietuviško žodžio skleidimo Mažosios Lietuvos lietuvių tarpe.

Padėkite mums apmokėti spaus-tuvėms sąskaitas, kad galėtume jau atspausdintus leidinius atsiimti ir paskleisti.

Būtų gerai, jeigu atskirose stovyklose susirbūt mūsų bičiuliai ir imtųsi iniciatyvos aukas surinkti ir mums padėti.

Pinigus prašome siųsti sekančiu adresu: Albertas Puskepalaitis, (16) Wiesbaden, Körnerstr. 3.

Erđmonas Simon

Mažosios Lietuvos Tarybos
Prez. Pirmininkas

Tegyvuoja Nepriklausoma Latvija

Rašo Ged. Galvanauskas

Vienintelė pasaulyje mūsų gimė — latviai buvo užmerkę akis tūkstantmečio nelemties sapnui. Ir kėlėsi mūsų broliai prieš trisdešimt metų — 1918. XI. 18.

Laisvės provalstės. — Kai vakarų valstybės gyveno laisvai, JAV (1776) pasiskelbė laisvomis, kai konventas deklaravo laisvę, lygę, brolybę, — Pabaltijy Latvija, gaubiamas tamsios nakties, buvo svetimųjų sukaustyta. Daugelio raštai, J. G. Herderio užuojauta pavergtiems pabaltiečiams, liberalioji mintis nebuvo ta karšta saulė, kuri nelaimėje išaldytą žemę staiga atšildytų.

Latviai — ne laisvi žemdirbiai, bet baudžiauninkai sukilo 1771, 1784, 1802 m. Baudžiava panaikinama Kuržemėje 1817 m., bet rytinėje Latvijoje tik 1863 m. Laisvi nežemiai turėjo pradėti iš naujo atsikurti. Aukštojo švietimo turėjo dvi įstaigas: Rygoje politechniką, kurią XIX a. pirmoje pusėje baigė tik 33 latviai, bet antroje to amžiaus pusėje nepaprastai ūgerėjo latvių akademikų skaičius, siekęs 1.270. Dauguma — gydytojai, teologai, inžinieriai, kurie pamazų būdina tautą. Tartu universitetą baigusius tarpe randame tų vyrų, kurie ėmėsi veiklių priemonių, latviamis išlaisvinti.

Krišjanis Voldemars — ekonomistas, eile memorandumų kreipėsi į carą aiškindamas latvių klausimą, įkūręs daugelį mokyklų, o ypač jūrinių mokyklų, kurių per 15 metų baigė 6.800. Jis yra latvių žurnalistų tėvas, įkūręs „Petersburgas Avizes“ ir buvęs jų cenzoriumi. To laikraščio redaktorium buvęs Juris Alunans, žinomas poetas: Horacijaus, Goethe, Schiller vertėjas, latviško tetro kūrėjas. Alunani pakeičia Krišjanis Barons redaktoriaus pareigose. Vėliau jis pasišvenčia tautosakos tyrinėjimams ir yra jos išleides 7 tomus.

Dauguma šviesuomenės turėjo darbo ieškoti ir įsikurdinti svetur. Bet latviai ir tose sąlygose žengia tautiškųjų kelių. Ryga tampa dideliu tautiniu centru, kuris auga drauge su pramone. Latvių tautoje gimsta „Naujoji tėkmė“ — latviškas sąjūdis, kuriam vadovauja žinomas rašytojas Jonas Rainis, žurnalistas J. Jansons ir eilė kitų. Sąjūdžio laikraštis buvo „Dienas lapa“. To pusiau socialistinio sąjūdžio 198 vyrai išstremiami Sibiran. Visos priemonės buvo nepajėgios nubudusiai latvių tautai surusinti. 1905 m. revoliucija naują smūgių išsiremia į svyruojantį milžiną, kurį parbloškia tik artėjančias karas.

Laisvės laimėjimas. — Pirmasis pasaulinis karas suaukšia amžiams nusistovėjusią tvarką. Rusija, niekuo-

met nesinaudojusi visiška laisve, negalėjo ja apdovanoti pavergtųjų. Latviai visur reikalavo laisvos valstybės. Janis Rainis taria: „Jei kas šią progą praleisime, būsimė pasmerkti tūkstantmečiui vergijai“. Svyrančią Rusiją pasiekia tautų apsisprendimo mintys, kurios buvo veltui skelbiamos Dūmoje. Į karo pabaigą suskamba šūkis: „Laisvas Pabaltijys — laisvoje Rusijoje“. Pabaltijys kuvoja ir tampa laisvas. Rusiškai troika veža jau naują viešpatį — bolševizmą. Pabaltijys išsilaisvina ne dėl Rusijos pažadų 1917. IV. 12 — Estija, Latvija autonominiai kraštai. Autonominė Latvija paskelbta jau Valkuose, 1917. XI. 18. Tik po metų Tautos Taryba skelbia Nepriklausomą Latviją, kurios pirmuoju prezidentu buvo Janis Čakstė.

Nepriklausomoji Latvija turėjo pakelti sunkias kovas. Von der Goltz, atstovaudamas 5/6 vokiškai kalbančių, ruošė perversmą. Tą priešą nugalėjus, pasirodė kitas — Paul Bermond, kuris save vadino kunig. Avale. Jis turėjo vieną kardą — vokiškojo kario, kuris kariavo nugalėtos Vokietijos vardu. Prieš Landeswehrą padėjo kariuoti pulk. L. G. Alexander, kuris jau būdamas maršalu išvyko vokiečius iš Italijos ir Afrikos.

Latviai, išsilaisvinę iš vokiečių ir bolševikų antpuolio, ėmėsi kūrybinio darbo. Visose srityse jie padarė milžinišką pažangą. Žemės ūkyje ne vien padaryta žemės reforma, bet ir iš esmės pertvarkyta gamybos sritis. 1934 m. atėjęs valdžion R. Ulmanis dėjo didžiausias pastangas žemės ūkiui remti. Pramonėje dirbančiųjų skaičius pamečiui auga. Stambiausi pramonės centrai buvo Rygoje ir Liepojoje. Valstybės išsikimas į ūkį vis didėja. Užsienio prekybos santykiavimas buvo ypač glaudus su Vokietija, D. Britanija ir kitomis vakarišėmis valstybėmis, bet ne su Sovietais.

Ypatingai dideles pastangas dėjo latviai kultūrinėje srityje. Studentų ir išleistų knygų skaičiumi Latvija lenktyniavo su daugeliu valstybių. Mokslas ir menas nuolat darė pažangą.

Ir toji valstybė vienu smūgiu buvo nušluota nuo žemės paviršiaus.

Skausmo dienos. — Sovietai įgulumis pasiruošė kelią. 1940. VI. 17 jie užima Latviją. Pirmosios dienos buvo tokios pat, kaip ir Lietuvoje. Bolševikai netrukus pradėjo iš pagrindų griauti valstybės santvarką, ūkį, socialinį gyvenimą ir persekioti kiekvieną, kuris neitilpo į bolševikų partiją. N.K.V.D. metodus mes per gerai žinome, kad apie juos dar kal-

bėtume. Per tuos vieneris metus jie sunaikino 34.250 latvių, kurių 14.693 išstrėmė į Sovietus.

Antroji Sovietų okupacija dar žiauresnė. Ji prasidėjo 1895—1924 m. gimusių mobilizacija, nežūrint jų sveikatingumo. Toliau seka politinis 16—60 m. amžiaus vyrų „patikrinimas“. Tuo tikslu sudarytos stovyklos, kuriuose sukimšta po kelias dešimtis tūkstančių „nepatikimųjų“. Nemaža jų dalis išvežta į sovietus, priverčiamoji darbo stovyklos. Latvių dalis atsiduria dar didesnės kančios srityse: Naujojoje Zemėje, Vorkutoje, Kazakstane, prie Balkašo ežero ar Kurilų salose.

Žemės ūkis susovietinamas. Ūkininkai, negalį įvykdyti prievolių, pasmerkami išstrėmti.

Miestuose maisto davynys pareina nuo užimamos vietos komunistų partijos. Nepartiečiai pasmerkami baudai ir nepaprastai skursta. Bažnyčia persekiojama.

Latviamis belieka viena išeitis — gelbėtis miškuose. Partizanai, nors nėra taip puikiai susiorganizavę, kaip Lietuvoje, atlieka didelį vaidmenį. Latvių tauta dabar pasmerkta nežmoniškose kančios bandymams. Jie, kaip ir mūsų, masėmis miršta tolimame Sibire, kenčia savojoje žemėje ir svetimijoje tremtyje. Ir tose nežmo-

niškose sąlygose abiejų tautų sūnūs privalo ne vien kančios spaudą pakelti, bet ir kovoti dėl tautos šviesesnės ateities. Kurie netiki ja — yra palūžę. Jie nieko negali duoti savo tautai, nes patys reikalingi kitų pagalbos.

Mūsų broliai ir mes laikome sunkius egzaminus. Dabar negalime džiaugtis kryžtauti, nors ir ne dėl savo kaltės prarodome nepriklausomybę. Mums telieka tikėti ir vieni kitiems padavus rankas kovoti dėl tai, ką buvo laimėjusios ankstesnės kartos. Tas didysis tikslas yra tautos nepriklausomybė.

Visur, svetimų žemių kryžkelėse ir ašarojančioje tėvynėje esantiems broliams teuzteka laisvės saulė, jos spinduliai teuzgydo žaizdas tesustabdo skausmo raudą, o ji tevirsta džiaugsmu, kuriame susilietų abi broliškos tautos vienybėje ir nuolatinėje santarvėje. Baisusis siaubas, rodos, baigia savo dienas. Pasaulis kratosi suirutės. Ir tuo metu, nors akis pražiūrėjome ir skausme sukepmė, mums vėl prasivers uždaryti vartai į tėvynę, kad pritaupume ten sava kūryba ir pavargusį kūną priglautume savos žemės šlaite.

Gal būt, mes pergyvename tamsiausias dienas. Nesileiskime gądinami dėl atslenkančių dienų, jei mes esame tautos sargyboje. Maži akmenėliai, kurių užtiknėme ir praityje, tebingūne kliūtimi ir priežastimi skėtinio kelio ieškoti. Mes išriedėjome praityje iš vieno kelmo ir ateitis teungia mus!

Įvairios žinios

● Neoficialiais duomenimis iš Ženevos kantono rinkimų aiškėja, kad komunistų (darbininkų partija) iš savo turėtų iki šiol 36 vietų didžiojoje taryboje neteko 12 vietų. Radikalsocialistai laimėjo naujas 8 vietas (viso 33) ir demokratų partija laimėjo dar 2 (18). (AP)

● Estijoje, praneša Tass, kolchozų šiemet jau esą 241, o pernai tebuvo tik 57. Vieno kolchozo žemės plotas siekia ari 500 akrų ir todėl dabar padidėjo kaulių 18%, arklų 12%, karvių 15%, palyginti su 1945 metais.

● D. Britanijoje prasidėjo didžiausia politinė kova tarp vyriausybinių ir lordų dėl pilno imonių nacionalizavimo. Liberalai nėra vieningi dėl šio žygio. Pilno klausimas Anglijoje yra vienas pagrindinių pramonės srityje. Churchillis sako, kad pilno gamyba reikia palikti bliznčiams, privačiai iniciatyvai. (DM)

● Sovietų atstovas Japonijoje įteikė gen. MacArthurui protestą dėl to, kad Japonijoje nesustabdoma fašistinė propaganda. (Kiek yra žinoma, Sovietams tikroji demokratine tvarka taip pat yra fašistinė.) Esą, japonams leidžiama plėsti imperialistinę ir fašistinę propagandą be jokio trukdymo. (AP)

● Sovietai paskutinio metu sustiprino radijo programą Vokietijos reikalui, nurodydami Ruho streiką, vokiečių pakvietimą į Maskvą revoliucijos šventėje dalyvauti ir už vie-

ningos, sovietams draugiškos Vokietijos, sukūrimą.

● JAV kariuomenė buvo pasiruošusi panaudoti jėgą, jeigu žydai DP gera valia nebūtų išsikraustę iš Zeilheimo stovyklos prie Frankfurto.

SVETIMI LĖKTUVAI BUS NUTUPDOMI

Sovietų karinė vadovybė kariniausiu būdu pakaltino JAV už skraidymą nepažymėtų bombonešių ir naikintuvų ties rusų zona Vokietijoje ir pažymėjo, jog jie busia priversta jėga nutupdyti visus tuos svetimus lėktuvus, kurie skraidysią už nubrėžto koridoriaus ribų. JAV pareigūnai atsakė, kad Sovietų įtaigos būslančios atsakingos už amerikiečių lėktuvų ar personalo pažeidimą, jeigu tai įvyktų dėl Sovietų akcijos. (HTB)

APSILEIDIMAI SKATINA KOMUNIZMĄ

W. Churchillis pasakė, kad britų gynybos apsileidimas skatina komunizmą. Socialistinės vyriausybės valdymo metu bendras gyvenimo standartas nusmukęs, gl mokesčiai smarkiai pakilę. Tautos gynyba esanti begėdiškai aplaista ir blogai kalkuluojama. „Todėl nenuostabu“, kalbėjo W. Churchillis, „kad komunistai agresoriai įsidrąšina ir mes gyvename nuolatinėje karo grėsmėje“. (AP)

I.R.O. PAIEŠKOJIMŲ ĮSTAIGA, AROLSEN prie KASSELIO, ieško šių asmenų:

96. Novozilovienė Elena, 70 mt., iš Halle išvykusi į Vak. Vokietiją; Novackis Viktoras, g. 1923. 7. 26 d. Rygoje, karo metu atgabentas į Vokietiją; Raitutis Ieva, g. 1904. 5. 3, spėjama esant Bavarijoje; Rechenberger Lenchen, 20 mt.; Rozenberg Estera, g. 1922. 9. 22, buv. stovykloje ties Dancigu; Rusteika Petras, g. 1914. 3. 10 Telšių apskr.; Rietavo v., Maldučių km., buvęs Kaune; Sareraitė-Berenšteinienė Brama, g. 1880. 10. 24 Vilniuje; Segal W. Rabin, pask. žinia iš Vilniaus; Sablinski Ivan, g. 1909 Liepojoje, pask. žinia iš Vilniaus; Sidaravičius Vaclovas, g. 1894, pask. žinia iš Kauno; Šimkutė Ona, 3 mt., pask. žinoma vieta — Klotzsche ties Dresdenu; Stankevičienė Ursulė, g. 1913. 2. 2 Lankeliškiuose, pask. žinia iš Pomeranijos; Steklickas Jonas, pask. gyv. vieta Kaune; Steklickienė Liudvika, pask. gyv. vieta Kaune; Suselaitienė Juzefa, buv. Wambache

ar Buchenwalde; Weigelt Eugenija, g. 1912 m. Ukmergėje, pask. žinia iš DP Camp Butov, Pomeranijoje; Venslovaitė Gražyna, g. 1936. 4. 12 Ukmergėje, pask. žinia iš Vilniaus; Venslovienė Juzė, g. 1910. 4. 11 Zelvoje, pask. žinia iš Vilniaus; Jarkaitytė Antosė, g. 1935 m.

K. DONELAIČIO „METAİ“

Jau išspausdinta ir gruodžio mėn. pradžioje išėina iš spaudos lietuviška K. Donelaičio „Metų“ laida su V. K. Jonyno iliustracijomis. Knyga atspausdinta kaip Lietuvoje dviejomis spalvomis, didelio formato, gerame popieriuje ir kietai trišta.

Ligi š. m. gruodžio 15 d. knyga papiginti gali užsiprenumeruoti: 1. Gimnazijų ir kitų lietuviškų mokyklų mokytojai ir mokiniai pagal direktoriaus patvirtintus sąrašus po 8.- DM už egz.; 2. Eiliniai prenumeratoriai — po 12.- DM už egz. Prenumerata užskaitoma pinigų prisuntus iš anksto. Po gruodžio 15 d. prenumeratorai

Kasselio Sportinis gyvenimas

— XI. 6 Lituanicos futbolininkai ir krepšininkai buvo išvykę į Hanau, kur susitiko su vietos Perkūnu komandomis. Kasseliečiai, kurie tuo jau po vargingos kelionės išėjo į aikštę, tikrai turėjo „juoda dieną“ ir abejuose frontuose pralaimėjo. Futbolo susitikime aiškiai vyravo Lituanica prieš latvius ir estais sustiprintą hanaviečių vienuolikę, tačiau, nors kasseliečiai techniškai ir buvo geresni bei žaidė daugiausia prie priešininko vartų, įvarčiai tačiau krito į priešinigus vartus... Rungtynės baigėsi 4:2 (2:2) šeiminkų naudai. Lituanica įvarčius pelnė Sipavičius (iš baudinio) ir Burba.

Krepšinyje Lituanica pralaimėjo 37:11 (21:5). Kasseliečiams stigo kovos dvasios ir jų metimams Hanau krepšiai buvo tartum „užkerėti“. Šeiminkams pasisekė atsigriebti už pralaimėjimą Kaseslyje ir jie, parodę kietą žaidimą, pripratę prie savo aikštės, pelnytai laimėjo. Taškai: Perk.-Grudziński 17, Kalvaitis 9, Dirviński 7, Pilvelis 4, Blūdžiū 0; Lit. — K. Miškinis 5, Aizinas 3, A. Kazakevičius 3, Ralkevičius 0, Mičiulis 0.

— Stalo teniso sezonas gimnazijoje buvo atidarytas Flz. Aukl. Būrelio berniukų ir mergaičių turnyrais. Berniukų grupėje pirmą vietą laimėjo gimnazijos meistras L. Butkevičius (VI), finale įveikęs savo bendraklasį Paukstelį 21:15, 21:16. Trečioje vietoje liko Mėlinis (IV), 4. R. Lapinas (VII). Mergaičių grupėje finale susitiko ėjusi be pralaimėjimų N. Zelvytė (III) su A. Miliškaitė (V). Čia pririekė dviejų susitikimų, kurių antrąjį laimėjus A. Miliškaitė 20:22, 21:13, 21:18 gavo pirmąją vietą. Trečia vieta teko Norvaišaitė (IV).

Žaidynės Kemptene

Atidarant žiemos sezoną, Kemptene lapkričio 6 ir 7 d. buvo suaukštos sporto žaidynės, kuriose dalyvavo lietuvių, latvių, estų ir vokiečių sportininkai. Stalo tenise pirmąsias vietas laimėjo latviai: vienete Kreišmanis, dveje Kreišmanis-Raminis. Antrąsias vietas iškovojo: vienete Kaukorius, o dveje Sventickas-Usevičius. Tinklinyje pirmą vietą laimėjo estai, finale įveikę latvius.

Krepšinyje, senojai šarūniečių tvirtovė, po ilgesnės pertraukos teko pamatyti vėl gražių kovų. Šiuo kartą aikštėje dominavo jaunieji. „Margio“ komanda, kurioje žaidė Norkus I., Andriulis II, Sventickas, Slepetyrs ir jaunieji Muliuolis bei Aleksūnas, tik po didelių pastangų sugebėjo mūsiškius jaunių nustumti į antrą vietą, laimėdami 40:38. Trečią vietą laimėjo estų jaunieji, įveikę latvių senjorus ir pralaimėję prieš mūsiškius jaunių 40:45. Latviai „Margiui“ pralaimėjo 21:58. Šiose žaidynėse gražiausiai pasirodė estukai, užėmę trečią vietą. Gi mūsiškiai jaunieji, puikiai žaisdami ir dar geriau tempdamai, nesugebėjo suvaldyti temperamento aikštėje. Paskirų žaidėjų išsiskikimai, ginčai su teisėjais, demonstratyvus savo nuomonių pareiškimas, — vis tai reiškia, kuriuos visai galime pavadinti, bet tik ne korektiškumu aikštėje. Žiūrovų-draugų traukimas prie aikštės yra silpniausias nesportiško elgesio patėisinimas. K. Da.

Margojo pasaulio mozaika

Paruošė Jurgis Kukalis

Reikšmingas pažadas. — Jungt. Tautų Socialinės Komisijos pirmininkas Ch. Malik (Libanonas), kuris kovai su ilgomis delegatų kalbomis į posėdžių salę įvedė chronometrą bei varžytinių kūji, neseniai pareiškė, kad jis visus 58 delegatus pakviestų iškilmingiems pietums, jeigu jie pajęgtų per dieną prilyti du arba daugiau — Žmogaus Teisių Deklaracijos punktų. (AP)

Nelaiminga meilė. — Anglų humoristas Nahtaniel Gubbins Londono laikrašty „Sunday Express“ paskelbė meilės eilėraščių dedikuotą Rumunijos užs. reik. min. Annai Pauker. Eilėrašty jis skundžiasi, kaip sunku jam esą paslėpti savo „viltingą meilę mielai Annai Pauker“. Rumunijos pasiuntinys Londone britų užs. reik. ministerijai dėl šio eilėraščio pareiškė protestą. (HA)

Skraidantys baltiniai. — Britų skalbyklų sąjunga įsteigė oro tarnybą tarp Londono ir Paryžiaus nešvariems britų delegacijos narių baltiniams gabenti. Mat, britų delegatai nusiskundė, kad Paryžiaus skalbyklų kainos esančios per aukštos. (AP)

Saugumas. — „Respublika tiek iš vidaus, tiek iš oro yra nesukrečiama“, pareiškė Čekoslovakijos prezidentas Gottwaldas vienos kalbos metu. Kalbos metu visi tautinio muziejaus, kuriame jis kalbą sakė, stogai buvo apstatyti patrankomis ir darbo milicija. (AP/UP)

Nutikimai su prezidento rinkimais. Mrs. Penny Olson ir vėl negali nusikirti savo plaukų, kurie nuo 1932 m. jau užaugo ilgesni, kaip 1 m. Mat, jos

tėvas, atkaklus respublikonas, tada griežtai pareiškė: „Plaukus galėsi nusikirti tik tada, kai į Baltuosius Rūmus vėl įžengs respublikonas“. (AP)

JAV valstybėje Kentucky yra mažas kaimelis vardu „Aštuoniasdešimt aštuoni“. Pasibaigus balsų skaičiavimui, gauti tokie rezultatai: Trumanui — 88 balsai, Dewey — 88. „Blokados apranga“. Berlyno zoologijos sodo beždžionės šią žiemą dėvės kelnaites, liemenes ir megztinius, nes, — kaip vadovybė pareiškė, — dėl blokados nebus galima apšildyti jų narvus. Apie dramblių, lūčių ir paukščių „blokadinę aprangą“ dar nieko nepaskelbta. (NUT)

Blogi pašto ženklai. — Rumunijos pašto ministeris nusiskundė Annai Pauker, kad naujai išleisti Rumunijos pašto ženklai nelimpa prie popieriaus. Rumunijos „pirmoji dama“ labai nustebo ir nurodė, kad ženklai turį lipsti, tik juos reikią gerai įdrėkinti. „Tas ir yra“, dejavo pašto ministeris, „kad rumunai paspiaudo priešingą pusę.“ (SLZ)

Redakcija straipsnius taisy bei trumpina savo nuožiūra ir nesunaudojė rankraščių nesaugo.

● Už skelbimų turinį redakcija neatsako. ● Užuojautos, sveikinimai ir skelbimai bei pranešimai iki 10 petito eilučių — 5.- DM. toliau už kiekvieną eilutę po 50 pf. ● Paieškojimo skelbimai privalo būti apmokėti už kiekvieną paleškomą asmenį po 1.- DM. ● Už skelbimus ir paieškojimus pinigai siūsti kartu su tekstu. ● Platintojai už surinktą prenumeratorų ir parduotus paskirus numerius gauna 10% nuolaidos. Laikraščio gražinimai vengtinai. ● Prenumeratos mokeskis su pašto ir ekspedicijos išlaidomis viename mėnesiui 3.- DM. užsienyje dvigubai. Paskiro Nr. kaina 0,40 DM.

Printer: Verlagsanstalt Manz, Dillingen/Donau. — Population to be served: 20.000.



MŪSŲ KELIAS

Išėina trečiadieniais ir šeštadieniais

Dillingen a. d. Donau, Kapuzinerstr. 16

Vyr. Redaktorius D. Penikas

Redaktoriai Al. Laikūnas,

Lithuanian Newspaper „OUR WAY“, Semi-Weekly. Authorized by EUROM HQ, Civil Affairs Division, Authorization No. UNDP 208. Circulation 4000.



MŪSŲ KELIAS

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

ALT jau jungia visas keturias sroves

S. m. lapkričio 21 ir 22 d. Amerikos Lietuvių Taryba susirenka savo metinio suvažiavimo New-Yorke. Stebint paskutinių metų akivaizdų Amerikos lietuvių visuomenės judumą, veiklos pagyvėjimą — įvairių organizacijų seimus, vietinio pobūdžio parengimus ir t.t., šis ALT metinis susirinkimas neturėtų ypatingesnės reikšmės, jei ne ta aplinkybė, jog šiuo susirinkimu prasideda Amerikos lietuvių visuomeninio gyvenimo periodas ilgai siektoje visų narių vienybės dvasioje.

Galutinai pasiekus Amerikos lietuvių visuomenėje besireiškiančių keturių srovių sutarimo bendradarbiauti aukščiausiam visuomeniniam organe, netikslu būtų šiandien bekalbėti priežastis ir kliūtis, dėl kurių iki šiol nebuvo sutariama ir buvo kita savaimingais keliais. Pats susitarimo faktas ir prie susitarimo privedę vaizdai, kam jie yra žinomi, geriausiai parodo, kad kliūtys, neleidusios visoms Amerikos lietuvių organizacijoms vieningai veikti, ne tik šiuo metu nustojo savo prasmės, bet jos visą laiką buvo nepateisinamos, ypatingai atsižvelgiant į tuos uždavinius, kurie yra paskiriami Amerikos Lietuvių Tarybai.

Tačiau kaip jau ne kartą tiek europiniame lietuvių visuomeniškai-politinės veiklos sektoriuje yra atsitikę, ateina laikas, kada nugali sveika ir protinga lietuviška gera valia, kurios šešėlyje nublunka visos bendram kelyje pasitaikančios kliūtys; kada jų menkavertis, jų beprasmiškumą, o kartais ir nepateisinamumą supranta ir tie, kuriems sunkiai sekasi orientuotis savų srovių ir bendrų lietuviškų uždavinių labirintuose.

Lapkričio 21 diena bus pažymėtina diena mūsų visuomenės gyvenime", rašo „Dirva", „tai bus pirmas Amerikos Lietuvių Tarybos posėdis po ilgo laiko, kada vėl susirinks visų Lietuvos nepriklausomybės siekiančių Amerikos lietuvių srovių atstovai".

Taigi, ir Amerikos lietuvių visuomenė įvertina ir pabrėžia šio suvažiavimo pozityviąją reikšmę, kurioje lemiamas veiksnys yra ir visad turėjo būti visų srovių ir organizacijų bendras siekimas — Laisvos ir Nepriklausomos Lietuvos.

Kas gi tos organizacijos ir kas gi jų reprezentantai, kurių tiek laiko neteko matyti ALT eilėse? Tai nėra nauji ir dar nežinomi organizaciniai junginiai, o jų atstovai nėra svetimi ir mūsų visuomenei. Tiek Lietuvos laisvinimo byloje, tiek bendrame lietuviškosios veiklos bare jie yra žinomi ir ne kartą su dėkingumu įvertinti. Tai yra inteligentiškosios pajėgos iš turtingiausios t. v. Amerikos lietuvių tautininkų srovės. Iš jos gausių dėl lietuviybės kovotojų gre-

tų ALT papildomas šiomis asmenybėmis: ALT vykdomasis komitetas — adv. A. A. Ollu, Amerikos Lietuvių Misijos (ALM) pirmininku, žinomas visuomeninku ne vien lietuvių sferose. Gi ALT direktoriatą įeina šie 6 atstovai: daugiametis ALT pirmininkas V. G. Abratis; naujai išrinktas Lietuvai Vaduoti Sąjungos pirmininkas, senas ir pastovios veiklos Dr. M. J. Colney, J. P. Ginkus, buv. „Dirvos" redaktorius K. S.

Karpis, A. S. Trečiokas ir J. Tysliava.

Vis tai pavardės, nebereikalingos specialių rekomendacijų. Jos senai žinomos Amerikos lietuvių visuomenei, bet nemažiau vertinamos ir visos pasaulio lietuvių bendruomenės.

Reikia tikėtis ir palinkėti, kad ALT, sutelktomis jėgomis veikdama, dar sparčiau žengs prie tikslo, kartu parodydama ir vienybės dvasios pavązdį.

J. Pamūšis

Žydai reikalauja pakeisti DP „bičių"

Iš Paryžiaus pranešama, kad Hebrajų emigracijos pagalbos draugijos direktorius Lewis Neikrug tarptautinėje žydų pagalbos konferencijoje pareiškė, kad prez. Trumanas ir naujasis kongresas privalo peržiūrėti JAV DP emigracijos įstatymą, kad būtų įsileista daugiau žydų ir palengvinta žydų įkurdinimo problema. Paminėjęs, jog pats prezidentas tą įstatymą kritikavęs ir laikęs antisemitiniu bei kaltinęs kongresą, pareiškė direktoriui, kad „dabar negali būti klausimo dėl prašymo, bet reikia tuojau imtis akcijos". Jis nurodė, kad Pietų Amerikos kraštais atvirai jų neįsileidžia. Šiuo metu esą daugiau negu 175.000 žydų DP, kurie reikalingi skubaus perkeldinimo. Kiti 350.000 Šiaurės Afrikoje taip pat reikalingi įkurdinimo, nes musulmonų kraštuose esą jiems „nelengva". Stovyklose Vokietijoje, Austrijoje ir Italijoje esą 145.000. Be to, dar Vakaruose esą apie 31.500 žydų.

Pagal dabartines sąlygas esą galima būtų išemigruoti: 6.400 — į Australiją, 3.000 — Kanadon, 20.000 — JAV, 70.000 — Palestinon ir dar paliktų 45.000 DP žydų. (NYHT)

DP PRAŠO JUOS NUŽUDYTI

Reutersis iš Müncheno praneša, kad sekmadienį 1.300 tremtinių, gyvenančių Dachau, baisiausioje nacių stovykloje, prašė Bavarijos vyriausybę juos nužudyti karo metu dujų kameroje, kad „užbaigtų savo skurdą".

Dachau stovyklos kontrolės komiteto pirmininkas p. Herrmann pareiškė, jog tremtiniai paprašė išduoti dujomis, kad atkreiptų pasaulio dėmesį į stovyklų sąlygas. Tremtiniai baigė 24 valandų bado streiką vidurnaktį. (DM/m)

NAUJAS DP MAITINIMO VIRŠININKAS

AP iš Washingtono praneša, kad brigados generolas Harald A. McGinnis išvyko į Ženevą, vyr. IRO būstinę, kur jis bus ap rūpinimo ir transporto direktoriaus pavaduotojas.

Ukrainiečiai DP futbolo meisteris

Lenkija-Ukraina 1:5, Ukraina-Lietuva 5:1, Lietuva-Lenkija 2:3

Pereitą savaitgalį Munchene buvo išaiškintas DP futbolo meisteris. Juo tapo Ukraina, skandalingai supylusi abu savo priešininkus po 5:1 (!) Rezultatas daugiau negu įtikinantis. Mums, kurie turėjome vilties į pirmąją vietą, tai yra skaudus ir netikėtas pralaimėjimas. Priežastis: nepilna komandos sudėtis. Šį kartą mūsų vienuolikėje nesimato brolių Kitų, kurie šioms rungtynėms nežinia dėl ko neatvyko. Skaudu dėl to, kad mūsų sportininkų šeimoje atsiranda tokių narių, kuriems tautinis reikalas, Lietuvos spalvų gynimas, yra antraeilis dalykas. Reikia vis dėlto tikėti, kad Vyr. FASK-tas į tai atkreips ypatingą dėmesį.

Pirmose rungtynėse lenkai pralaimėjo ukrainiečiams 5:1 (2:1). Mes tikėjomeis iš mūsų geresnio pasirodymo, bet pamatė alkėte mūsų komanda nepažinome. Lietuvai prieš Lenkiją ir Ukrainą atstovavo: Bagdonavičius, Baziliauskas, Baltramaitis, Omiljonas, Bačinskas, Jeršovas (prieš Lenkiją — Mockus), Langevičius, Grybauskas, Jokubaitis, Martinkus (prieš Lenkiją — Jeršovas), Stupelis (prieš Lenkiją — Beržinskas).

Antrose rungtynėse žaidė Lietuva-Ukraina. Mūsų šalis per visą žaidimo laiką nepajėgė rimtai pagrasinti ukrainiečiams. Tą patvirtina ir paskutinė 5:1 (3:0). Ukrainiečiams įvar-

tis krito iš 11 m baudinio — Langevičiaus.

Sekmadienį susitiko mūsų šalis su lenkais. Lenkai buvo menkesnis priešas, tačiau ir čia pralaimėjome 2:3 (2:2). Pirmas įvartis krito dėl mūsų gynikų kaltės. Iš kairio sparno paduoda kamuolį, lenkų vidurio puolikas nelaikoma siunčia Bagdonavičiui į viršutinį kampą. Po keleto minučių mūsų šalis Langevičius, aštriu šūviu išlygina ir tuoj po to Grybauskas ženklina 2:1 mūsų naudai. Turime vilties, kad mums teks antra vieta, tačiau... prieš kėlinio galą ir vėl nuginkluojamas mūsų Bagdonavičius. Antrame kėlinyje abi komandos stengiasi pasiekti lemiamą įvartį. Į kėlinio galą jau mūsų puolimo visai nesimato. Vienas „užsloškia" ir prašo vadovą gerti vandens (!). Pirmas ir daugiau negu keistas atsitiktikimas. Ir štai, 30 sek. prieš rungtynių galą krenta mums ir trečias nelaikomas įvartis! Lenkai džiūgiau. Žaidikai lenkų publikos išnešami ant rankų. O mūsų publika apleidžia alkėte pasipiktinusi kai kurių mūsų žaidikų nesportiška laikysena alkėteje.

Negalima pamiršti Muncheno sporto klubo „Gintaras" pastangų, vykdyti šias žaidynes kaip pridera. Vistems šias parengiamas vadovavo „Gintaro" pirmininkas p. Bartanavičius, kurio sumanymas ir šaunusis reikalų tvarkymas verčia džiaugtis.

R. Vaitaitis

Socialistai ir katalikai Prancūzijos kabinete

JIE KOVOS TIEK SU KOMUNISTAIŠ, TIEK SU DEGOLININKAIS

Prieš Prancūzijos parlamento susirinkimo naujai sesijai socialistų ir M.R.P. partijos, žinodamos degolininkų laimėjimą aukštuosiuose rūmuose, aptarė savo politinę laikyseną kabinete. Šios dvi partijos pasisakė, jog jų atstovai ir toliau pasilieka ministerių kabinete ir kad jos vienodai kovos tiek su komunistais, tiek su degolininkais.

Socialistų partijos taryba nutarė imtis energingų priemonių prieš spekuliaciją ir siekti kaimų numušimo. M.R.P. taip pat siekia lygesnio gėrybių paskirstymo ir kviečia pasiaukojimo, jei norima šią vyriausybę palaikyti.

Socialistai ir toliau pasilieka dogmatiškai nusistatę prieš Ispanijos Franco įsileidimą į J. Tautas, kai dešinysis sparnas yra linkęs tą klausimą peržiūrėti. Partijos taryba vienu balsu remia antikomunistinę akciją, kurią vadaus reikalų ministeris (soc.) J. Moch yra pradėjęs nurodymas, kad komunistų suorganizuoti streikai buvo kominformo inspiruoti ir jo remiami. Ministeris parlamente kaip tik pateikė duomenų, kiek milijonų aukso frankų buvo atgabenta iš satelitinio-sovietinio kraštų, sovietams dirguojant.

Socialistų laikraščio „Le Populaire" redaktorius pareiškė, kad „jeigu mes galime parodyti, jog galime apvaldyti komunistus, tada ir degolininkų neliks nė vieno per tuos mėnesius". Degolininkai dabar aukštuosiuose rūmuose turi jau 120 vietų, bet dar trūksta duomenų iš užjūrio — 17 vietų ir nežinia, kam jos teks. (DM/am)

SOVIETAJ NEKLAUSO SAJUNGININKŲ

Po to, kai Sovietų įsakymu buvo areštuotas Austrijos ūkio ministerijos skyriaus šefas dr. Margarete Ottlin-

ger ir pakaltintas dirbus špionazo darbą, sąjungininkai tuojau atmetė tą kaltinimą. Amerikos gen. leit. G. Keyes pareiškė, jog jis negalys sutikti su Sovietų teršimu ir reikalavo, kad rusai, jei turi kurį pagrindą iškeltam skundui, tegul pristato Sąjungininkų tarybai, kuri tą skundą patvirtins ar atmes.

Sovietų vienišališkas areštas austrų bus palaikytas tokiu pat nelegaliu, kaip ir nacių tironijos, politinio režimo priemonėmis.

Nežiūrint vakariečių griežtų pasisakymų, Sovietų karinė vadovybė daro savarankiškai ir visai neima dėmesin jiems daromų priekaištų bei sugretinimų su nacių darbais. (AP/m)

PRANCŪZIJOS VYRIAUSYBĖS PRIEMONĖS PRIES SABOTAŽUS

Daily Mail bendradarbis praneša, kad Prancūzijos kabinetas yra nusprendęs parašyti Parlamentą pakeisti baudžiamąjį kodeksą, kuris leistų vyriausybei imtis drastinių priemonių prieš komunistus. Tuo pačiu metu Paryžiuje patirta, kad kabinetas ketina nubausti visus profesinių sąjungų vadus, kurie bus įsakę vykdyti sabotažo veiksmus per angliakasių streikus. Tuo būdu daugelis komunistų profesinių sąjungų pareigūnų galėtų būti areštuoti. Tačiau žymieji komunistų vadai, kaip Thorez ar Duclos, vargu bus areštuoti.

Komunistų partija iš savo pusės oficialiai komentuoja, kad tuo būdu būsianti pažeista konstitucija ir joje garantuota laisvė. (DM/m)

MRS. ROOSEVELT IR UKRAINIEČIAI

Nepriklausomai ukrainiečių savaitraštis „Nedila" (Aschaffenburg) komentuoja Mrs. Roosevelt Stuttgarto teatre pasakytą kalbą, ypatingai pabrėždamas jos sakinį: „Aš manau, kad Sov. Sąjunga turi teisę už savo sienų turėti savą ir dalyvavimo sistemą." „Nedila" čia pastebi: „Šie žodžiai mus gliauli įžeidė, nes juose galima įžūrėti įrodymą tai, kad amerikiečių politika ir patys amerikiečiai dar tebegyvena senosiomis iliuzijomis ir yra gatavi raudonajai tironijai išduoti pusę pasaulio, už tai gaudami netikrą kompromisą."

Šiškis skundėsi per debatus visumos suvažiavimo pirmajame komitete.

Kinijos atstovas griežtai atmetė Višinskio parodymus, kad Kinijoje vyksta karas tarp Kinijos gyventojų su reakcine vyriausybe. (NYHT)

Kinijos atstovas atkirto Sovietams

Iš Paryžiaus pranešama apie Kinijos ir Sovietų atstovų susikirtimą dėl režimų reakcioneriškumo. Kinijos atstovas F. F. Tesang, atsakydamas į Sovietų kaltinimą, kad Čiankaišeko vyriausybė reakcinė, pareiškė, jog jis sveikintų J. Tautų komisią, kuri patikrintų ir nustatytų jo krašto tautinio režimo charakterį. Dr. Tesang, kalbėdamas J. T. politiniame komitete, pasakė, kad jis taip pat norėtų, jog J. Tautos pasiųstų komisią į Rusiją ir patikrintų Sovietų

Sąjungos politines sąlygas. Jeigu, sako, daktaras, palyginę gautus dviejų grupių pranešimus, rastume, kad užsienio korespondentai turėjo 1/10-ją laisvės Sovietų Sąjungoje kaip Kinijoje, ar kad Kinijoje nubaustas vienas asmuo už politiką atliks Sovietų Sąjungoje 1000 — čia nubaustų, tada jam būtų malonu prisipažinti, jog jo vyriausybė yra „reakcioneriška", o Sovietų vyriausybė „progresyvi", kaip Sovietų delegatas A. Vi-

Taut. korporacijos vieningan darban

Sudarus š. m. pradžioje Vykdomąją tautinių korporacijų (Neo-Lithuania, Filiae — Lithuania ir „Jau-noji Lietuva") Tarybą, pirmasis uždavinys buvo atstatyti korporantų tarpusavio ryšius, apskaičiuoti savo gretas, įvykdant tremties esančiųjų buv. studentų registraciją, ir pagaliau suaukšti platesnio masto suvažiavimą. Gyvenimas, be abejo, statė savo kliūtis (zonų ir valstybių sienos, valiutos reforma, emigracija), tačiau Vykđ. Taryba savo atliko, ir štai š. m. lapkričio 13—14 d. d. Augsburgėje galėjo suvažiuoti apie šimtinę korporantų, kurie šiandien visuomeniniame bei politiniame gyvenime, tremtyje, elna atsakingas, o daugelyje atveju — vadovaujančias pareigas.

Patsai suvažiavimas susidėjo iš dviejų dalių — 1) organizacinio darbo ir 2) iškilmingojo posėdžio.

Darbas posėdžiuose prasidėjo pirmąją dieną priešpieit Hochfeldo lietuvių stovyklos salėje, kur, Vykđ. Tarybos pirm-kui col. Stp. Vykinčiui, trumpu žodžiu posėdį atidarius, sudarytas prezidiumas (col. B. Gaidžiūnas, inž. Jurkūnas ir Šliupaitė-Senikienė) ir sekretoriatas (col. Čiuberkis, Survilaitė-Nakutienė ir Pročkys) bei statuto ir redakcinės komisijos.

Inž. Jurkūnas Vykđ. Tarybos vardu nušvietė atliktus paruošiamuosius darbus, po kurių jau buvo įmanoma suaukšti šį suvažiavimą, o po to sekė diskusinė col. Stp. Vykinčio paskaita „Korp! NL, FL ir JL šių dienų uždaviniai ir veikimo galios".

Pagrindinis korporantų uždavinys, anot prelegento, šiandien yra dvejopas: 1) Tautos išlaikymas ir 2) valstybinės nepriklausomybės atkovojojimas. To siekiant tenka atlikti visa, kas artina mus į šių pagrindinių tikslų įgyvendinimą, ypatingai reikalingas svetimųjų tarpe pro-

paganda, kuri paremtų rezistencinę kovą tėvynėje. Valstybinėje politikoje kilti aukščiausi partinių kurios nors vienos srovės interesų: pirma atsikovoti valstybę, o tik paskiau stengtis ją tvarkyti taip, kad Lietuva būtų viena pavyzdinčiausių valstybių. Greta pagrindinių uždavinių iškyla ir antraeiliai, visa savo esme paremia pirmuosius, tai: kultūrinis veiklumas, profesinis lavinimasis ir tobulėjimas, ekonominis savarankumas, auklėjimasis ir švietimas. Tai vis daro barai, kuriuose, sėkmingai dirbė iki šio suvažiavimo, korporantai suderintomis jėgomis turėtų pasiekti dar našesnių vaisių, vadovaujantis neužmirštiniu šūkiu — „Pro Patria!"

Popiet suvažiavimas persikėlė į Haunstetteną, puikiai dekoruotą salę, primenančią panašiai iškilmingas suigas Neo-Lithuania rūmuose Kaune, Parodos 22. Čia įvyko iškilmingasis posėdis. Be gausiai susirinkusių suvažiavimo dalyvių, bene dar gausiau buvo atsilankę svečių, bičiulių ir giminingų organizacinių sambūrių atstovų. Sudarius garbės prezidiumą ir tylos minute pagerbus dėl Lietuvos laisvės žuvusius idėjos draugus, sekė tautinių korporacijų Vykđ. Tarybos pirm-kol. col. Stp. Vykinčio pranešimas apie korporacijų nueitą kelią, sudėtas aukas ir dabartinį vaidmenį.

Tatai dar labiau buvo užakcentuota gausiuose sveikinimuose. Žodžiu sveikino: Lietuvos Tautinio Sąjūdžio, L. Atgimimo Sąjūdžio, Latvių studentų korp. sambūrio, estų „Fraternitas Estica", toliau — „Geležinis Vilkas", „Viltis", „Fraternitas Lithuanica", A. Karininkų korp. „Ramo", „Pieno" Vyrija, „Fraternitas Baltiensis", „Filiae Baltiensis", LTS Augsburgio apylinkės ir kt. atstovai.

Gauta visa ellė sveikinimų ir raštų: Ministeris Balutis, Ministeris Lozaraitis, Pinnebergo univ. rektorius J. Puzinas, Laisvės Kovotojų S-ga, Inžinierių Draugija, Korp. „Mažoji Lietuva", Stud. Sambūris „Sviesa" ir kt. Suvažiavimui taip pat linkėjimų atsiuntė ir korporantai, kurie dėl emigracijos ar kt. kliūčių negalėjo šiame posėdyje dalyvauti.

Col. M. Vallukeno referatu apie tautinių korporacijų įnašą rezistencinei kovai posėdis baigtas.

Vakare suvažiavimo dalyviai ir svečiai praleido kelią kolegiskai jaukių valandų tradicinėme augsburgiškių suruoštame alutėje.

Antrąją suvažiavimo dieną, pakėlus Hochfeldo lietuvių stovykloje tautinę vėliavą, iki pamaldų įvyko antrasis darbo posėdis. Jame col. B. Gaidžiūnas padarė išsamų politinį pranešimą paskutiniojo mėto bėgamaisiais klausimais. Gyvoje diskusijoje ryškėjo ateities darbo perspektyvos.

Po iškilmingų pamaldų Hochfeldo bažnyčioje, sudėjus vainikus prie lietuviškojo kryžiaus, posėdis tęsėsi, galutinai išryškinant veikimo gaires ir priimant komisijų parengtus organizacinius metmenis. Pagal juos tautinių korporacijų taryba apjungtų visas tautines korporacijas užsibrėžtų tikslų siekti.

Išrinkus valdomuosius organus — nuolatine vykdomąją tarybą, kontrolės komisiją ir garbės teismą bei pasveikinus Lietuvos laisvės kovą vykdančius ir ideologiškai giminingus asmenis bei organizacinius telefonus, suvažiavimas išsiskirstė, tačiau su gyva viltimi — sulaukti tos dienos, kada panašiai iškilminga tų korporacijų sueiga galėtų jau vykti nepriklausomoje Lietuvoje — neolithuanų rūmuose. (z)